Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 8 זייטען.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 263/1558 | Łódź, Wtorek, 13 listopada 1928 r. | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג, ל׳ מרחשון תרפ״ט | Nr. 263/1558

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

גרוזאַמער מאָרד אין לאָדז.

אויף אַן אַכזריות׳דיגען אופן דערמאָרדעט דאָס פּאָר פּאָלק טישער.—געפונען אויך ערמאָרדעט טישער׳ס דינסטמיידעל.—געהיימניספולע אומשטענדן פון שוידערליכן פערברעכן.

פאַטער דערשיסט זיין פיער יאָהריג קינד און זיך אַליין.

אין דער נאַכט פון זונטאָג אויף מאָנטאָג איז אין לאָדז אין מיטען שטאָט — אויף פּיעטריקאָווער 117, פאָרגעקומען אַ שרעקליכער מאָרד, בעת וועלכען עס זענען אויף אַ בעסטיאַלישען אופן דערהרגט געוואָרען בראָניסלאַוו טישער מיט זיין פרוי, וועלכע האָבען אין דעם דערמאָהנטען הויז אַ לאַגער פון פּאָרטעפּיאַנען אונטער דער פירמע „יוזעף נושענאָושעווסקי“

די אומשטענדען פון שרעקליכען מאָרד זענען געהיימניספול.

אַזאַ עהנליך פערברעכען איז זעלטען ווען עס איז נאָטירט געוואָרען אין דער קרימינעלער כראָניק פון אונזער שטאָט.

אונזער מיטאַרבייטער האָט אויפ׳ן אָרט פון׳ם שרעקליכען מאָרד געזאַמעלט פאָלגענדע פרטים:

די פרוי טישער האָט געהייסען פון ערשטען מאַן נושענאָושעווסקאַ, נאָכ׳ן טויט פון נושענאָושעווסקי האָט זי חתונה געהאַט מיט דעם ערמאָרדעטען טישער און האָבען ביידע געפיהרט דאָס גרויסע געשעפט פון פּאָרטעפּיאַנען און פּיאַנינעס. די טישערס זענען גערעכענט געוואָרען פאַר זעהר רייכע מענשען און מ׳האָט געהאַלטען, אַז זיי האָבען פיל מזומנים אין שטוב. דאָס געשעפט געפינט זיך אין פראָנט און די פּריוואַט וואוינונג פון די טישערס אין דער אָפיציגע אויפ׳ן ערשטען שטאָק.

זונטאָג נאָכמיטאָג האָט מען געזעהען בראָניסלאַוו טישער אַרויסגעהען מיט זיין פרוי אין גאַס. פאַלר דערויף איז אויך אַרויסגעגאַנגען דאָס דינסטמיידעל פון די טישערס יוזעפאַ באַראָווסקא.

נעכטען אַ זייגער 10 אינדערפריה ווען

טישער׳ס ברודער,

אַנ׳אָנגעשטעלטער אין ראַנעלעצקים אַפּטייק אויף פּיעטריקאָווער 127 איז פערביי געגאַנגען דאָס געשעפט פון זיין ברודער, האָט ער עס געטראָפען פערמאַכט. איהם האָט עס זעהר שטאַרק געוואונדערט, ווייל 10 אַ זייגער איז דאָס געשעפט שוין געוועהנליך אָפען. ער איז צוגעגאַנגען צום געשעפט, אָנגעקלאַפּט אין טיר, אָבער קיינער האָט איהם נישט געענטפערט. טישערס ברודער איז דעריבער אַרויף אין דער פּריוואַטער וואוינונג פון זיין ברודער, ער האָט דאָרט שטאַרק געקלאַפּט, אָבער אויך מיט דעמועלבען ערפאָלג. טישער איז געוואָרען שטאַרק אומרוהיג און איז אַראָפּ צום סטרוזש, כדי זיך ביי איהם צו אינפאָרמירען, צי ער ווייסט נישט וועגען דעם, וואו זיין ברודער מיט זיין פרוי געפינען זיך.

דער סטרוזש האָט אָבער אויך נישט געוואוסט פון וואָס צו זאָגען. כדי צו דערגעהען, צי מיט דעם פּאָר־פּאָלק טישער איז נישט געשעהען עפּיס קיין אומגליק, האָט דעם סטרוזש׳ס זוהן סטעפאַן צוגעשטעלט אַ לייטער צו דער וואוינונג פון טישער און איז

דורכ׳ן פענסטער אַריין אין וואוינונג,

דאָרט האָט ער געטראָפען אַלץ אין אָרדנונג, אָבער די טישערס זענען נישט געווען אין דערהיים, אויף אַ שטוהל איז אָבער געלעגען פרוי טישערס פּאַלטאָ מיט׳ן הוט. די שליסלען פון געשעפט זענען געלעגען אויפ׳ן טיש, טישערס ברודער האָט גענומען די שליסלען און איז אַראָפּגעגאַנגען אין געשעפט.

דאָ האָט ער געזעהען

אַ מורא׳דיג בילד:

אין דער ערשטער שטוב איז אויף דער פּאָדלאָגע געלעגען אין אַ קאַלוזשע בלוט אַ טויטע די פרוי מאַריאַ טישער מיט עטליכע שווערע מעסער־וואונדען אין קאָפּ און אין דער ברוסט. דער טויטער קערפּער איז געווען צוגעדעקט מיט אַ פּאַלטאָ, ווען טישער איז אַריין אין דער צווייטער שטוב, איז דאָס בילד געוואָרען נאָך שרעקליכער. נעבען דער טיר איז געלעגען אויך מיט עטליכע וואונדען, גע־מאַכט דורך מעסערס, זיין ברודער בראָניסלאַוו טי־שער אָהן שום סמנים פון לעבען. אַלבערט טישער האָט אויפגעהויבען אַ טומעל און ס׳זענען אַלאַר־מירט געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע פון דער קראַנקען־קאַסע און די פּאָליציי, דער דאָקטאָר האָט נאָר קאָנסטאַטירט דעם טויט פון ביידע ערמאָרדעטע. אויפ׳ן אָרט פון שרעקליכען פערברעכען איז אָנגע־קומען די אויספאָרשונגס־פּאָליציי מיט קאָמיסאַר ווייער בראש און פאָרשטעהער פון דער פּראָקוראַ־טור, ס׳האָט זיך אָנגעהויבען די ערשטע אויספאָר־שונג.

קודם־כל האָט זיך געוואָרפען אין די אויגען דער אומשטאַנד, וואָס דאָס דינסטמיידעל פון טי־שער׳ן איז נישט געווען אינדערהיים. פון דעם האָט מען געדרונגען, אַז מ׳האָט דאָ צו טון מיט אַ רויב־מאָרד, אין וועלכען ס׳האָט אויך אַנטיילגענומען דאָס דינסטמיידעל יוזעפאַ באַראָווסקאַ. נאָכ׳ן אַד־דורכפיהרען דעם מאָרד, איז זי צוזאַמען מיט די באַנדיטען נעלם געוואָרען.

די שכנים דערצעהלען

פאָלגענדע פרטים: זונטאָג נאָכמיטאָג איז בראָ־ניסלאַוו טישער מיט זיין פרוי מאַריאַ אַוועק פון דערהיים. אין דערזעלבער צייט איז אויך אַוועק דאָס דינסטמיידעל. אַרום 7 אַ זייגער אין אָוועגר האָבען די שכנים בעמערקט אויפ׳ן באַלקאָן פון טרעפּען־הויז דאָס דינסטמיידעל מיט עפּיס אַ עלעג־גאַנט־געקליידעטען יונגערמאַן, דאָס דינסטמיידעל האָט מיט דעם העך זיך אַזוי אונטערהאַלטען ביז שפּעט אָווענד, אַרום האַלב 11 אין אָווענד האָט דאָס דינסטמיידעל ערקלערט דעם הויז־אַדמיניסטראַ־טאָר, אַז זי קען זיך נישט דערוואַרטען אויף איהרע בעלי־הבתים און געהט דעריבער אַוועק שפּאַצירען.

אַנדערע שכנים ווידער דערצעהלען, אַז אַרום 7 אין אָווענד האָבען זיי געזעהען בראָניסלאַוו טי־שער מיט זיין פרוי קומען אַ היים. זיי האָבען אויך געזעהען, ווי צו טישער׳ן

אין דער וואוינונג האָבען געשלאָפען צוויי פערזאָנען

איינער אָנגעטון אין אַ פוטער און דער אַנדערער אין אַ געוועהנליכען פּאַלטאָ און אַ וועליסאָפּער־היטעל.

פון דעם דרינגט מען, אַז די אומבעקאַנטע זענען געקומען צו טישער׳ן אין אַ געשעפט־אַנגע־לעגענהייט און טישער איז מיט זיי אַראָפּ אין גע־שעפט. ווען זיי זענען אַראָפּגעקומען

אין געשעפט זענען די באַנדיטען בע־פאַלען טישער׳ן און איהם אויף אַנ׳אַכזריות׳דיגען אופן ערמאָרדעט.

די פרוי טישער, וועלכע האָט געזעהען, אַז איהר מאַן זוימט זיך צו לאַנג און איז אַראָפּ אין געשעפט, אָבער אַזוי ווי זי איז אַריינגעקומען האָט

איהר געטראָפען דערזעלבער גורל, וואָס איהר מאַן.

ווי די אונטערזוכונג פון אַ דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, האָט טישער זיך שטאַרק געראַנ־גלט מיט די מערדער, אויף דעם ווייזען אַז די צייכענס אויפ׳ן פנים און די צוראַפּעטע הענד.

דער יונגערמאַן, וואָס איז געשטאַנען אויפ׳ן באַלקאָן

מיט דעם דינסטמיידעל האַלט מען, האָט געוויס אויך געהערט צו די באַנדיטען און געשטאַנען אויף דער וואַך. דערווייל איז אָנגעקומען דאָס דינסטמיידעל. דער באַנדיט האָט זי פערהאַלטען אַזוי מיט איהר גערעדט, ערקלערענדיג, אַז ער האָט אויך אויף טישער, און נישט קענענדיג זיך כלומרשט דערוואַרטען איז ער צוזאַמען מיט דעם דינסטמיידעל אַוועק דערווייל שפּאַצירען.

נאָכדעם ווי די באַנדיטען האָבען אויסגע־פיהרט זייער שרעקליכען ראַפּעלט־מאָרד זענען זיי אַרויף צו טישער׳ן אין דער פּריוואַט־וואוינונג און דאָרט אויפגעבראָכען די אייזערנע קאַסע.

ווי די אויספאָרשונג בעווייזט, זענען דאָס נישט געווען קיין פּראָפעסיאָנעלע קאַסע־ברעכערס, ווייל זיי האָבען די קאַסע געעפענט מיט גאַנץ פּרימיטיווע מיטלען, צי זיי האָבען עפּיס צוגערויבט, צי נישט, איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען. אויפ׳ן אויווען האָט מען געפונען אַ לעדיגען צוריסענעם טייסטער.

דאָס הויז אויף פּעטריקאָווער 117 האָט נאָך קיינמאָל נישט געזעהען אַזוי פיל פּאָליציי ווי נעכטען. אויפ׳ן אָרט פון פערברעכען איז זיך צונויפגעפאָה־רען די אויספאָרשונגס־מאַכט אין קאָמפּלעט. די מאַכט זאָל שוין זיין אויף די שפּורען פון די פערברעכער, ס׳איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אין מאָרד האָבען אַנטיילגענומען עטליכע פּערזאָן.

דערווייל איז בעת דער אויספאָרשונג געשעהען אַנ׳אויסערגעוועהנליכער פאַל:

דער קאָמיסאַר ווייער האָט בעקומען אַ ידיעה, אַז די אַרבייטער, וועלכע זענען היינט 8 אינדערפריה געגאַנגען צו דער אַרבייט, האָבען זיך אויף די פעלדער ביי דער מיליאַנאָוואַ־גאַס אָנגעשטויסען אויף

אַ טויטען־קערפּער פון אַ פרוי

פון אַנ׳ערך 30 יאָהר, זעהר בעשייהען געקליידעט, די טויטע איז זעהט אויס ערמאָרדעט געוואָרען מיט אַ טעמפּ געוועהר. ביי דער ערמאָרדעטער האָט מען קיין שום דאָקומענטען נישט געפונען. דער אויספאָרשונגס־מאַכט איז דעריבער איינגעפאַלען, צי איז די ערמאָרדעטע נישט אַמאָל דאָס דינסט־מיידעל פון טישער׳ן, יוזעפאַ באַראָווסקאַ.

קאָמיסאַר ווייער איז דעריבער צוזאַמען מיט אַ שוועסטער פון דינסטמיידעל אַוועק אויף מיל־יאַנאָוואַ־גאַס, וואו ס׳איז געלעגען דער טויטער קערפּער פון דער ערמאָרדעטער.

און ווירקליך האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז

די ערמאָרדעטע איז דאָס דינסט־מיידעל יוזעפאַ באַראָווסקאַ,

איצט איז קלאָר געוואָרען, אַז די באַנדיטען האָבען געוואָלט פּטור־ווערען פון דעם איינציגען עדות פון גרויזאַמען מאָרד, זי פערנאַרט אויף די פעלדער פון מיליאַנאָוואַ־גאַס און זי ערמאָרדעט, די אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאָכמ. אויך אין לאַזאַרעט, פּעטריקאָווער 17 פון 10—11 און פון 6—8

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ־לאָמפּען (האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

Dr. med. **W. EYCHNER**

געבורטסהילף־אַקושער

זאַמענהאָפער 14.

טעל. 34-72

נעהמט אָן פון 6—8 אָוונד.

Dr. **J. POLAKOW**

קינדער־קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 37a

טעל. 39-75

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן אין דער לעצטעניצע אויף נייער מאַרק (פּעטריקאָווער 294) פון 2 ביז 3½ נאָכמ. און דערהיים פון 3½—5 נאָכמ.

פערשפּעטיגט נישט!!!

צו דער ציהונג פון דער I־טער קלאַס פון דער 18־טער מלוכה־לאָטעריע איז נאָך פערבלי־בען איבערגעצעהלט 2 טעג, דעריבער איילט צו קויפען א לאָס אין דער גליקליכסטער,

גרעסטער קאָלעקטור פון

י. ה. ליטמאַן לאָדז, פּיעטריקאָווער 32

טעל. 72-44.

ביז איצט זענען ביי מיר געפאַלען פאָלגענדע געווינסטען:

פּרעמיע 302.000 זל. אויף נומער 42.630;

50.000 זל. אויף נ׳ 72.883; 50.000 זל. אויף נ׳ 101.750; 10.000 זל. אויף נ׳ 88.801

און אַנדערע געווינסען.

די ציהונג קומט פאַר דעם 15. און 16. ד. ח. כל הקודם זכה!

נייע שטייער=פּראָיעקטן איז סיים

ווארשאָ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט היינט אויסגעאַרבעט 4 נייע שטייער־פּראָיעקטן:

1) דער פּראָיעקט וועגן

אומזאַץ=שטייער

זעהט פאָר, אַז דער פינאַנץ־מיניסטער ווערט בע־פולמעכטיגט אין פאַלען, ווען ער געפינט עס פאַר נויטיג צו פערקלענערן דעם אומזאַץ־שטייער ביז 1 פּראָצ.; ביז איצט האָט דער פינאַנץ־מיניסטער געהאַט דאָס רעכט צו פערקלענערן דעם אומזאַץ שטייער ביז 1 פּראָצ. נאָר פאַר הורט־סוחרים, איצט זאָל ער בעקומען דאָס זעלבע רעכט אויך בנוגע דעטייל־סוחרים. אין דער מאָטיווירונג פון'ם פאָרשלאַג ווערט אָנגעגעבען, אַז דאָס פערקלענערן דעם אומזאַץ־שטייער איז נויטיג צוליב דער אַלגע־מיינער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק.

2) דער דירות=שטייער

ווערט פון 1 יאַנואַר 1929 געהעכערט ביז אויף 12 פּראָצ. פון דעם זאָלען 4 פּראָצ. געהען פאַר די שטאָט, 6 פאַר מלוכה־אויפבוי־פאָנד און 2 פּראָצ. אויף מיליטערישע וואוינונגען (קוואַטערונ־קאָזען). אין דער בעגרינדונג פון'ם ראָזיגען געזעץ פּראָיעקט ווערט אָנגעגעבען, אַז דער שטייער איז נישט קיין הויכער און אַז ס'איז נויטיג צו שטאַרקען די פאָנדען פאַר בוי־צוועקען.

3) ס'ווערט איינגעפיהרט אַ

שטענדיגער פערמעגענס=שטייער

פון 1 יאַנואַר 1929 י. דאָס פערמעגען ווערט גע־שאַצט יעדע 3 יאָהר. פון די שטוב־זאַכען, וואָס זייער ווערט בעטרעפט ביז 10,000 זל. וועט מען קיין פערמעגענס־שטייער נישט צאָהלען. פערמעג־ען ביז 10,000 זל. איז פריי פון'ם שטייער; פון פערמעגען ביז 15,000 זל. וועט מען צאָהלען 4 פּראָ מיל (4 זל. פון טויזענר), איבער 15,000 זל. — 5 פּראָ מיל (5 זל. פון טויזענר).

אויסמעסטען דעם פערמעגען וועט די שטייער־מאַכט און איהר וועלען צו העלפען בירגערליכע שאַצונגס־קאָמיסיעס. קיין צוואַנג אויפצוגעבען דעם פערמעגען איז נישט פאָראויסגעזעהען.

אַזוי ווי די אויסמעסטונג פון פערמעגען וועט זיך פערציהען וועט מען דערווייל צום הכנסה־שטייער צורעכענען 3 פּראָצ. אויף דער קאָנטאָ פון פערמעגענס־שטייער.

4) ס'ווערט אויך רעפאָרמירט דער

באָדען=שטייער

ס'ווערט איינגעפיהרט דאָס רעגרעסיע סיסטעם אינ'ם שטייער. דערביי ווערען אָפּגעשאַפט איינגע קאָמו־נאַלע שטייערען, אַזוי אַרום וועלען אַ טייל פון די שטייערען אַריבערגיסען זיך פון די קאָמונאַלע קאַסעס אין דער מלוכה־קאַסע.

די היינטיגע סיים=זיצונג.

וואַרשאָ, 12. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט).. דינסטאָג 3 אַ זייגער בייטאָג וועט פאָרקומען די פלענאַרע זיצונג פון סיים. עס וועט פאָרקומען די ווייטערדיגע דיסקוסיע וועגען ביודזשעט. ס'וועט בעטראַכט ווערען די אינטער־פּעלאַציע וועגען די געשעהענישען אין לעמבערג, ראַסנער'ס אינטערפּעלאַציע וועגען די מעכאַנישע בעקריייען. דער פאָרשלאַג פון פר. פּראַוס, אַז ס'זאָלען אָפּגעשטעלט ווערען די עקסמיסיעס פאַר די, וואָס צאָהלען אויס זייערע חובות פאַר דירה-געלד אין ראַטעס' בעת דער ביודזשעט-דעבאַטע וועט מצד דער יודישער פראַקציע אַרויסטרעטען דעפּ. גרינבוים. מיט גרויס אינטערעס ווערט ער-וואַרט דאָס בעהאַנדלען די אינטערפּעלאַציעס וועגען די געשעהענישען אין לעמבערג.

דער נייער רומענישער קאַבינעט און די יודען.

בוקאַרעשט, 12 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). די בילדונג פון נייעם קאַבינעט אין רומעניען האָט צווישען די יודען און צווישען אַנדערע מינדער הייטען אַרויסגערופען גרויס צופרידענהייט, דעם פּרעמיער מאַניו, וועלכער איז אויך אינערן-מיניס-טער וועט זיכער געלונגען צו מילדערן די בעצי-הונגען מיט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. אויך דער נייער האַנדעלס- און בילדונגס-מיניסטער זע-נען גינסטיג געשטימט צו יודען.

די וואַהלען צום רומענישען פּאַרלאַמענט קו-מען פאָר אין מיט'ן דעצעמבער, ס'איז נאָך נישט בעוואוסט, צי די יודען וועלען געהען זעלבסט-שטענדיג צו די וואַהלען, אָדער זיי וועלען זיך בלאָקירען מיט אַנדערע גרופּען.

ווידער געשענדעט אַ יודישען בית-עולם אין דייטשלאַנד.

בערלין, 12 (יט"א טעלעגראַפיש) דער יודי־שער בית־עולם אין שטעטעל האַרבורג איז דורך אומבעוואוסטע כוליגאַנעם געשענדעט געוואָרען. פיל מצבות זענען צושטערט געוואָרען, די יודישע קהלה האָט בעשטימט אַ בעלוינונג פאַר די, וועלכע וועלען ענטדעקען די פערברעכער.

פּוילישע יודען פייערן אין א"י

דעם 10-יאָהריגען יובילעאום פון פּוילענס אומאָפּהענגיגקייט.

ירושלים (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) אין דער גרויסער שוהל פון די פּוילישע יודען איז פאָרגע־קומען אַ גראַנדיעזע פייערונג, לכבוד דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון דער אומאָפּהענגיגקייט, צו דער פייערונג איז געקומען דער פּוילישער גענע־ראַל-קאָנסול טיטוס זבישעווסקי און דער האַנדעלס-אַטאַשע בערנאַרד הויזנער. מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען הרב קוק און הרב מינקעוויטש.

ס'זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען בעגריסונגען צום מלוכה-פּרעזידענט, מאַרשאַל פּילסודסקי און פּרעמיער באַרטעל. ס'איז אויך אַרויסגעשיקט גע-וואָרען אַ פּערגאַמענט-אַדרעס מיט די אונטערשריפ-טען פון די פּוילישע יודען אין ארץ-ישראל.

אַן אויפרייס אין „פּאַטשיסק".

וואַרשאָ, 12 (טעלעפאָניש)! היינט איז אין דער קאַטלאָוויניע פון „פּאַטשיסק" פאָרגעקומען אַן עקספּלאָזיע. מ'רעכענט אַז די אַרבייטער האָבען אינ'ם שמעלץ אַריינגעוואָרפען עפּיס נישט קיין צוגעפּאַסטע געגענשטאַנדען און דאָס זאָל האָבען גורם געווען דעם אויפרייס.

די גאַנצע קאַטלאָוויניע איז צושמעטערט גע-וואָרען, 2 אַרבייטער זענען דערהרג'עט געוואָרען און 3 – פערוואונדעט.

גוואַלדיגע נאַפט-שרפה אין אַמעריקאַ.

ניו־יאָרק, 12 (אַטע) אין קאַליפאָרניען האָ־בען זיך אָנגעצונדען גרויסע נאַפט־געביטען. די שרפה רויערט. די ביז איצטיגע היזקות בעטרעפען 40 מיליאָן דאָלאַר.

דאָמבראָוואָער יודען האָבען האָ-בען איבערגעלעבט גרויסע שרעק

גראָדנאָ, 12 די יודישע בעפעלקערונג אין דאָמבראָווע, אַ שטעטעל ביי גראָדנע, האָט איבער־געלעבט גרויסע שרעק.

צום פרירענס־געריכט אין דאָמבראָווע זענען געקומען פיל פּויערים פון די אַרומיגע דערפער, צווישען וועלכע ס'האָבען זיך אויך געפונען זיבען פּויערים, וועלכע האָבען געהאַט אַ פּראָצעס פאַר שטערען די עפענטליכע רוה.

דאָס געריכט האָט די פּויערים פריי געשפּראָ־כען און פון גרויס צופרידענהייט מיט'ן אורטייל האָ־בען זיי געמאַכט אַ היבשען שנאַפּס און זיך אַ לאָז געטאָן איבערן שטאָט הוליען.

קודם כל זענען זיי צוגעקומען צום בית־מדרש, וואו מען האָט דאַן געדאַווענט מנחה, און אָנגעהויבען בעפאַלען די דורכגעהענדיגע יודען; גלייכצייטיג האָבען איינגע פּויערים זיך אַוועקגע־שטעלט ביים טיר פון בית־מדרש און בשום אופן נישט געלאָזען די יודען אַרויסגעהן; ווען איינגע יודען זענען דאָך אַרויס, האָבען די פּויערים זיך אויף זיי אַ וואָרף געטאָן און אָנגעהויבען זיי מער־דערליך צו שלאָגען. דערביי האָבען זיי אַ 60־יאָה־ריגען לייזעראָוויטש געמאַכט עטליכע וואונדען אין קאָפּ.

צו דעם פערוואונדעטען לייזעראָוויטש זענען אַ־רויסגערופען געוואָרען צוויי דאָקטוירים, וועלכע האָ־בען ערטיילט איהם די ערשטע הילף און פעסטגע־שטעלט, אַז זיין געזונד־צושטאַנד איז אַנ'ערנסטער.

אין אָוונד איז דער פערוואונדעטער לייזעראָ־וויטש מיט אַ טאַקסובקע אָפּגעפיהרט געוואָרען קיין גראָדנע.

גרויסע פּערספּעקטיוועז פון חיפה'ער פּאָרט.

ירושלים, (יט"א) די אַראַבישע צייטונג „אל קארמעל" טיילט מיט פון זיכערע קוועלען, אַז עס איז שוין ענטגילטיג בעשלאָסען געוואָרען, אַז די נאַפט־רעהרען פון מאָסול וועלען פיהרען קיין חיפה. די רעגירונג — שרייבט די צייטונג — האָט שוין אויסגעטיילט די געהעריגע ערד־שטחים פאַר די נאַפט־קאַנאַלען. די טערקישע פּעטראָלעאום־געזעל־שאַפט האָט אָפּגעקויפט 1000 דונאַם ערד נישט ווייט פון חיפה'ער פּאָרט, כדי דאָרט איינאָרדנען די נאַפט־רעזערוואַרען און רעסטיליאַרניעס. אויך די אַמעריקאַנער „וואקום איל קאָמפּאַני" און „שעל איל־קאָמפּאַני" האָט זיך בעאָרנט מיט די נויטיגע ערד־שטחים.

די אַראַבישע צייטונג שרייבט צום סוף, אַז חיפה וועט מיט דער צייט זיך פונאַנדערוואַקסען גרעסער פון בעקאַנטען רוסישען נאַפט־פּאָרט באַ־טום אויפ'ן שוואַרצען ים.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער=קראַנקהייטען.
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8–$9\frac{1}{2}$ פריה און פון $3\frac{1}{2}$–$4\frac{1}{2}$ נאָכמ.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען-שטראַהלען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 1–3 נאָכמ. און פון 5–7 אָוונד.

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאַניזאַציע
היינט, דינסטאַג, 8 אין אָוונד אין לאָקאַל פון דער ציונ. אָרגאַנ. (צעגעלניאַנאַ 4)
פאָרלעזונג א. ד. ט.: „דאַס 7-טע דאָמיניום"
:–: פּרעלעגענט: :–: י. הערשקאָוויטש
איינגאַנג פריי! איינגאַנג פריי!
די נאָהענטסטע פאָרלעזונגען: שבת, דעם 17-טען נאָוועמבער ד. י.
ד"ר י. פרענקעל אין לאָקאַל פון דער ציוניסט. אָרג. 5 נאָכמ.: „תולדות השירה העברית"
א. לובאַשיצקי " " „בני ציון" – 7 אָוונד: יודישע געשיכטע
מאַג. ז. שטרויך „ האַנדווערקער-קלוב (פּאָלודניאָווא 4), 8 אָוונד: „געשיכטע פון ציוניזם"

קליישען
צום דרוקערייען, פערלאַגען, רעקלאַמען
פערטיגט אויס
WYTWÓRNIA KLISZ „GALWANO" PIOTRKOWSKA 101

7 יודישער האַנדווערקער און ארבייטס געבער!
שטימט דעם 18=טען נאָוועמבער בעת די וואַהלען צו דער קראַנקען=קאַסע
פאַר דער יודישער ארבייטס=געבער=ליסטע נומער 7

קוואַליפיצירטע דאַמען=שניידער=געזעלען
נאָך בידגאָשטש
צו קאָנפעקציע=אַרבייט, פאַר יעהרליכע אַרבייט גאַראַנ-טירט, ווערען געזוכט. צו מעלדען זיך היינט, דינסטאָג, פון 2–3 נאָכמ. אין האָטעל „Savoy" צימער 40 אָדער שריפטליך
Bydgoszcz, Stary Rynek 27, Abram Cwi.

זאָפאָרט צו פערמיטען וואוינונגען
בעשטעהענד פון 1, 2, 3 און 4 צימערן און קוך
מיט אַלע בעקוועהמליכקייטען
ערשטקלאַסיגע אויספערטיגונג אויף פּאָמאָרסקאַ 41, ציגעל־גאָס 101
צו בעזיכטיגען אַ גאַנצען טאָג. נעהערע אינפאָרמאַציעס ערטיילט די ביוראָ, פּאָמאָרסקאַ 41 טעגליך פון 12 ביז 2 נאָכמיטאָג.
2269

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם בעסטען ערפאָלג!!!

בצער רב הננו מודיעים על מות אחד מחובבי ציון הותיקים, חבר פעיל על שדה העבודה הציונית,

דוב גורוש ז"ל

הלויה תהיה היום, יום ג', בשעה 12 אחה"צ ממעון המנוח, נ. זרזעווסקא 7.
אנו מבקשים מאת החברים לחלק לו את הכבוד האחרון.

ועד ההסתדרות הציונית,
הועד של „קרן היסוד",
הועדה ל„קרן הקימת לישראל".

2442

מהזק צער עמוק הננו מודיעים על הלקח מאתנו אחד מחברינו המעולים, המסור בכל לבו לרעיון הציוני

דוב גורוש נ"ע

ההלויה תהיה היום, יום ג', בשעה 12 אחה"צ ממעון המנוח ברחוב גובו-זרובסקה 7.
החברים ומתפללי בית הכנסת מתבקשים לבוא ולגמול אתו החסד האחרון.

הועד של „בני ציון"
גבאי בית הכנסת „שערי ציון"
(–) משה זארעק, יצחק דב קופּערמינץ, מרדכי הורן
תלמידיו ב„בני ציון".

2445

צי קענען יודען זיך צושמעלצן אין רוסלאַנד?

די עצה פון אַנאַטאָל לונאַטשאַרסקי, בילדונגס־קאָמיסאַר פון סאָוויעט־רוסלאַנד צו די יודען, אַז זיי זאָלען זיך צושמעלצן אין דעם סאָוויעטישען „שמעלץ־טאָפּ“, איז אַ גאַנץ פּראַקטישע, די פראַגע איז בלויז, ווי פיהרט מען זי דורך.

לויט ווי די יודישע טעלעגראַפען־אַגענטור גיט איבער, זאָל לונאַטשאַרסקי האָבען געזאָגט אין אַ לעקציע, וואָס ער האָט געהאַלטען אין לענינגראַד, אַז

„די לעזונג פון יודישען פּראָבלעם אין רוסלאַנד ליגט אין דעם צונויפגיסען זיך פון יודען אין דעם גרויסען „שמעלץ־טאָפּ“ פון די פעלקער וואָס וואוינען אין סאָוויעטען־פערבאַנד“.

„אונזער וועג — האָט לונאַטשאַרסקי ווייטער געזאָגט — איז דאָס צונויפשמעלצען פון אַלע פעלקער און מיר עפענען ברייט די אָרעמס דעם יודישען פּראָלעטאַריאַט און דער יודישער אינטעליגענץ“.

די צונויפשמעלצונג פון אַלע פעלקער אין איין פאָלק איז אַ שעהנע אידעע.

וואו איז אָבער דער וועג דערצו? אויף וואָס פאַר אַן אופן קען מען צונויפשמעלצען אַלע פעלקער?

און ווען לונאַטשאַרסקי זאָגט „אונזער וועג“, דאַרף מען אויך פרעגען, אויב עס איז טאַקי באמת „אונזער וועג“. עס זעהט, דאַכט זיך אויס, אַז דער וועג פון סאָוויעט־רוסלאַנד איז ביז איצט געווען נישט צונויפצושמעלצען אַלע פעלקער, נאָר צו געבען אַלע פעלקער אַ מעגליכקייט אויפצוהאַלטען זייער בעזונדערע אייגענאַרטיגע עקזיסטענץ. די אַלע קולטורעל נאַציאָנאַלע אויטאָנאָמיעס און די נאַציאָנאַלע רעפּובליקען וואָס זענען איינגעפיהרט געוואָרען אין סאָוויעט־רוסלאַנד האָבען דאָך דעם צוועק צו געבען יעדען פאָלק, אין דער גרויסער סאָוויעטישער מדינה אַ מעגליכקייט אויפצוהאַלטען און אַנטוויקלען זיין אייגענע קולטור, זיין אייגענע שפּראַך און זיינע אייגענע נאַציאָנאַלע אייגענשאַפטען.

און לאָמיר אָנעהמען, אַז דאָס ווערט טאַקי אַלץ געטאָן מיט דעם צוועק, אַז ענדליך זאָלען זיך די אַלע פעלקער פון סאָוויעט־רוסלאַנד פריי־וויליג צונויפשמעלצען אין איין פאָלק. עס הייסט אַז ווען די אַלע פעלקער וועלען האָבען פולשטענדיגע נאַציאָנאַלע פרייהייט און מען וועט זיי געבען די פולע מעגליכקייט צו אַנטוויקלען זייער קולטור און זייער שפּראַך אָהן שום בעשרענקונגען און אונטערדריקונגען, וועט ביי זיי אָבגעשוואַכט ווערען דער נאַציאָנאַליסטישער גייסט און זיי וועלען פרייוויליג קומען צו דער איבערצייגונג, אַז זיי דאַרפען זיך אַלע צונויפשמעלצען אין איין פאָלק.

איז אָבער לונאַטשאַרסקי זיכער, אַז דאָס איז דער וועג און ער פיהרט טאַקי צו זיין ציל? עס קען דאָך זיין, אַז ווען יעדעס פאָלק אין סאָוויעט־רוסלאַנד וועט אַנטוויקלען זיין קולטור און זיין שפּראַך, וועט זיך דאַן אויפהויבען די פראַגע: וועלכעס זאָל זיין דאָס איין פאָלק, אין וועלכע אַלע פעלקער זאָלען זיך צונויפגיסען און צונויפשמעלצען? זאָל עס זיין דאָס רוסישע פאָלק אָדער דאָס אוקראַינישע פאָלק, דאָס גרוזינישע פאָלק אָדער דאָס ווייס־רוסישע?

און ענדיגט זיך „אונזער וועג“ אין סאָוויעט־רוסלאַנד אָדער ער געהט ווייטער? דאַרפען זיך צונויפשמעלצען אַלע פעלקער אין איין פאָלק בלויז אין סאָוויעט־רוסלאַנד אָדער דאַרפען זיך אויך צונויפשמעלצען אַלע פעלקער פון דער וועלט אין איין פאָלק? געוויס האָט לונאַטשאַרסקי אין זינען די פעלקער פון דער גאַנצער וועלט.

אָבער דאַן ווערט דאָך נאָך שטאַרקער די פראַגע: וואָס זאָל זיין דאָס איין פאָלק, אין וועלכען עס זאָלען זיך צונויפגיסען אַלע פעלקער? דאָס איין פאָלק מוז דאָך האָבען אַ שפּראַך — וועט עס זיין רוסיש, דייטש, פראַנצויזיש, איטאַליעניש, ענגליש, שפּאַניש אָדער יודיש? על פי שכל און על פי יושר דאַרף עס זיין יודיש, ווייל יודיש רעדט מען אין דער גאַנצער וועלט. אָבער איך גלויב נישט אויב אַפילו לונאַטשאַרסקי וועט מסכים זיין, אַז יודיש זאָל אָנגענומען ווערען פאַר דער שפּראַך פון דעם איינציגען צונויפגעשמאָלצענעם וועלט־פאָלק.

איך וועל דעריבער זיך איצט אָבשטעלען בלויז אויף זיין עצה צו די יודען אין סאָוויעט־רוסלאַנד און זיי זאָלען זיך צושמעלצען אין דעם סאָוויעטישען „שמעלץ־טאָפּ“. איך האָב בעמערקט, אַז די עצה איז אַ גאַנץ גוטע. עס וואָלט זיכער בעסער געווען פאַר די יודען, אַז זיי וואָלטען זיך צושמאָלצען. זיי וואָלטען פּטור געוואָרען דערמיט פון אַ סך צרות און לונאַטשאַרסקי איז פולשטענדיג גערעכט, ווען ער זאָגט, אַז ווען די יודען וועלען זיך צושמעלצען אין דעם גרויסען „שמעלץ־טאָפּ“ פון סאָוויעט־רוסלאַנד, וועט דאָרטען מעהר נישט זיין קיין יודען־פּראָבלעם. געוויס וועט נישט זיין! ווען עס וועלען נישט זיין קיין יודען וועט נישט זיין קיין יודען־פראַגע. דאָס איז אַזוי פּשוט, אַז פּשוטער קען עס נישט זיין. אָבער טאַקי דערפאַר וואָס די עצה איז אַזוי פּשוט איז זי גאָרנישט ווערט.

ווען דאָס צושמעלצען און דאָס צונויפגיסען זיך וואָלט געווען אַזאַ לייכטער פּראָצעס פאַר דעם יודישען פאָלק, וואָלט עס נישט נעדאַרפט וואַרטען אויף לונאַטשאַרסקיס פריינדליכע עצה. עס וואָלטען שוין לאַנג קיין יודען אויף דער וועלט נישט געווען. דאָס צונויפשמעלצען און צונויפגיסען זיך איז אָבער אַ זאַ שווערער פּראָצעס, אַז אַפילו די יודישע קאָמוניסטען, וואָס ווילען פאָלגען לונאַטשאַרסקיס עצה, האָבען איהם אויך נאָך נישט געקענט דורכמאַכען. זיי זענען יודען געגען זייער אייגענעם ווילען.

ניין, לונאַטשאַרסקי וועט דאַרפען פּרובירען געפינען אַן אַנדער עצה ווי צו לעזען דאָס יודישע פּראָבלעם אין סאָוויעט רוסלאַנד. און אויב עס איז איהם אַליין שווער צו געפינען, וועל איך איהם פּראָבירען אונטערהעלפען. ערשטענס דאַרף מען שאַפען אַלע מעגליכקייטען פאַר די יודען אין סאָוויעטיעם רוסלאַנד, אַז זיי זאָלען קאָנען פערדינען אויף זייער לעבען דורך פּראָדוקטיווע אַרבּייט. צווייטענס דאַרפען די יודען קריגען נישט נאָר גענוג פרייהייט אויפצוהאַלטען און צו אַנטוויקלען זייער קולטור, נאָך אויך גענוג מיטלען עס דורכצופיהרען, און דאָס איבעריגע דאַרף מען איבערלאָזען די יודען גופא.

צביון.

וועה איז דעם בעזיגטען!

מאַרשאַל פאָש דערצעהלט, ווי אַזוי די דייטשען האָבען אונטערגעשריבען דעם אָפּמאַך וועגען וואַפענשטילשטאַנד.

„אינדערפריה, דעם 8־טען נאָוועמבער איז וועיגאַן אַריינגעקומען צו מיר אין וואַגאָן און מודיע געווען, אַז עס וועלען באַלד קומען די דייטשע פּאַרלאַמענטאַרען.

איך האָב אַרויסגעקוקט אין פענסטער. מיר זענען געשטאַנען אויף אַ קרייץ־וועג נעבען רעטאָנד, אין דעם געדיכטען קאָמפּיענקער־וואַלד. דער רעגען האָט געגאָסען עטליכע טעג. און די ערד איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ בלאָטיגען טייג. כאָטש דער דייטשער צוג האָט זיך געפונען אינגאַנצען זעכציג מעטער פון מיינעם, צווישען צוויי באַהן־צווייגען — האָט מען געמוזט אַרויפלעגען אַ בריקעל. איבער דעם בריקעל זענען געגאַנגען 4 מענשען. איך האָב אַ קוק געטאָן אויף זיי און אַ טראַכט געגעבען: „אָט איז זי „די דייטשע אימפּעריע“, זי איז בעזיגט און בעט שלום. גוט, אויב זי ווענדעט זיך צו מיר, וועל איך האַנדלען אַזוי, ווי זי האָט עס פערדינט, איך וועל זיין האַרט און קאַלט, אָבער נישט גראָב“.

אַזוי דערצעהלט מאַרשאַל פאָש וועגען זיינע איינדריקען — דעם רעדאַקטאָר פון „מאַטען“.

ער דערצעהלט פּאַמעליך, אָפּגעהאַקט יעדעס וואָרט, גלייך ווי ער וואָלט ווידער אַמאָל איבערגעלעבט דעם היסטאָרישען טאָג.

„ווען זיי זענען אַריינגעקומען אין מיין סאַלאָן־וואַגאָן האָבען זיי זיך געהאַלטען שטייף און זענען געווען זעהר בלאַס. איינער פון זיי, כ׳האָב פערשטאַנען, אַז דאָס איז ערצבערגער — האָט ביי מיר, מיט אַ ציטערדיגער שטימע, געבעטען ערלויבניש זיך פאָרצושטעלען. איך האָב געענטפערט: „איהר האָט דאָקומענטען? מיר ווילען זיי קאָנטראָלירען“. זיי האָבען פאָרגעלייגט פאַפּירען אונטערגעשריבען דורך פּרינץ מאַקס פון באַדען. די דאָקומענטען זענען געווען אין אָרדנונג. דעמאָלט האָב איך מיך געווענדעט צו ערצבערגער׳ן און געפרעגט: „וואָס ווינשט איהר?“ ווי פריהער, מיט אַ ציטערדיגער שטימע, האָט ערצבערגער געענטפערט: „מיר זענען געקומען זיך דערוויסען די בעדינגונגען פון יענער אַנטאַנט וועגען וואַפענשטילשטאַנד“. איך האָב איהם שאַרף איבערגעריסען (דאָס איז געווען דאָס איינציגע מאָל, ווען איך בין געווען שאַרף): „איך האָב פאַר אייך קיין שום פאָרשלאַג נישט“. די דייטשען האָבען זיך איבערגעקוקט: „גוט, האָט געזאָגט איינער פון זיי, גראַף אָבענדאָרף, דאַן זאָגט אונז, מאַרשאַל, אין וואָס פאַר אַ פאָרם, בעווילינט איהר מיר זאָלען אייך פאָרשלאָגען אונזער ביטע?“ די דעלעגאַציע איז גרייט צו בעטען ביי אייך וואַפענשטילשטאַנד“. איך האָב אויפריכטיגליך נאָכגעפרעגט: „איהר בעט פאָרמעל וועגען וואַפענשטילשטאַנד?“ „יאָ“. „דאַן זעצט אייך. איך וועל דורכלעזען די בעדינגונגען פון די פערבינדעטע“.

די דייטשען האָבען זיך אַוועקגעזעצט ביי איין זייט טיש, די פראַנצויזען און ענגלענדער ביי דער אַנדערער. רעכטס פון פאָש׳ן האָט זיך געזעצט וועיגאַ, לינקס די ענגלישע אַדמיראַלען האָפּ און ווהעמיס. אַקעגען איז געזעסען דער צווייטער דייטשער דעלעגאַט, גענעראַל ווינטערפעלד; ערצבערגער איז אויסגעקומען קעגען אַדמיראַל האָפּ. אין איין רייה מיט ווינטערפעלד׳ן איז געזעסען אַ דייטשער פלאָט־קאַפּיטאַן וואַנסעלאָוו און אַ דיפּלאָמאַט גראַף אָבערדאָרף, די איבערזעצער לייטענאַנט לעפּעריש האָט זיך אַוועקגעזעצט ביים עק פון׳ם טיש. אונטער די צוויי טישלעך, אויף וועלכע עס זענען געלעגען געאָגראַפישע קאַרטעס און עס זענען געשטאַנען די טעלעפאָן־אַפּאַראַטען — האָבען זיך געפונען מאַרשאַל פאָש׳ס צוויי אָרדינאַנסען קאַמאַנדאַן רידאַנזשע און קאַפּיטאַן מיערי.

„איך האָב אָנגעהויבען צו לעזען“ — דערצעהלט ווייטער פאָש, — „נאָך יעדען פּאַראַגראַף האָב איך מיך אָפּגעשטעלט, כדי צו געבען לעפּעריש׳ן די מעגליכקייט צו מאַכען די איבערזעצונג. און דער צייט האָב איך אָבסערווירט די דייטשע דעלעגאַטען. כ׳האָב געזעהן, ווי די פּנימער האָבען זיך אויסגעקרומט ביי זיי. בעזונדער בלאַס איז געווען ווינטערפעלד. דאַכט זיך, אַז ער האָט געוויינט. ווען כ׳האָב געענדיגט דאָס לייענען האָב איך קורץ געזאָגט: „מיינע הערען, איך גיב אייך איבער דעם טעקסט און גיב אייך 72 שעה אויף ענטפער.

— „אום גאָטעס ווילען, מאַרשאַל“, האָט אויסגעשריען ערצבערגער, — וואַרט נישט קיין 72 שעה! רייסט איבער די קאַמפען שוין היינט! אונזערע אַרמייען זענען אין אַנ׳אַנאַרכיע־צושטאַנד, עס דראָהט אונז דער באָלשעוויזם.

די אַנשטעקענדע קרענק קען פערכאַפּען גאַנץ דייטשלאַנד און זיך אַריבערוואַרפען צו אייך“.

איך האָב געענטפערט: „איך ווייס נישט אין וואָס פאַר אַ צושטאַנד עס געפינען זיך אייערע אַרמייען, איך ווייס נאָר אין וואָס פאַר אַ מצב עס געפינען זיך מיינע; איך וועל נישט נאָר נישט אָבּרייסען דעם אָנגריף, נאָר איך וועל איהם הייסען פערשטאַרקען“...

עס האָט זיך אַריינגעמישט ווינטערפעלד. — אָבער מען דאַרף דאָך געבען דער אָנפיהרונג די מעגליכקייט צו בעהאַנדלען די בעדינגונגען. ווי קען זי דאָס טאָן, ווען דער קריגס־צושטאַנד דויערט?

איך בעט אייך וועגען דעם צוליב טעכנישע טעמים“.

— „טעכנישע נעשפּרעכען וועט איהר קאָנען אָנהויבען אין 72 שעה אַרום. ביז צו דער צייט וועט דויערען דער אָנגריף“.

דערמיט איז געווען געענדיגט. די דייטשען האָבען זיך אויפגעהויבען פון די ערטער און זענען אַוועק.

עס זענען פאַריבער צוויי טעג, דעם 9־טען און 10־טען נאָוועמבער האָט מאַרשאַל פאָש קיין אויג נישט געשלאָסען. ער האָט נישט געצווייפעלט, אַז די בעדינגונגען וועלען אָנגענומען ווערען. דער אייפעלטורעם האָט אָבער איבערגעכאַפּט די ידיעה, וועגען דער רעוואָלוציע, וועלכע איז אויסגעבראָכען אין בערלין. און פאָש האָט זיך געפרעגט: „וואָס פאַר אַ רעגירונג האָבען פאָרגעשטעלט מיט זיך די פּאַרלאַמענטאַריער? דעם 10־טען אין אָווענד האָט דער מאַרשאַל בעשלאָסען צו דערמאָנען די דייטשען, אַז דער טערמין ענדיגט זיך מאָרגען פריה. מען האָט געוואַרפט אָדער אונטערשרייבען, אָדער אַוועקפאָהרען. אין אַ שעה אַרום האָט מען [illegible] אַרויסגערופען צום טעלעפאָן. מען האָט איהם איבערגעגעבען אַ ראַדיאָ אָנגעקומען דורכ׳ן אייפעל־טורעם.

„די דייטשע רעגירונג צו די דייטשע דעלעגאַטען ביי דער העכסטער אָנפיהרונג פון די פערבינדעטע 18.30 אַ זייגער.

„די דייטשע רעגירונג נעהמט אָן די וואַפענשטילשטאַנד בעדינגונגען, וועלכע זענען פאָרגעלעגט דעם 8־טען נאָוועמבער.

דער שטאַטס־קאַנצלער 3,084“.

דער נומער 3,084 איז געווען די אונטערשריפט פון דעם נייעם קאַנצלער עבערט.

„איינשלאָפען האָב איך מעהר נישט געקענט — דערצעהלט פאָש — 2 אַ זייגער פאַרטאָג זענען די דייטשע דעלעגאַטען געקומען צו מיר אין וואַגאָן. צוליב די אומרוהען אין לאַנד האָבען זיי געבעטען אַז דער אַרמעע זאָל איבערגעלאָזט ווערען אַ גרעסערע צאָהל קוילענוואַרפער, איך בין מסכים געווען און זיי געלאָזט 5000 קוילענוואַרפער און אַן ערך 100 לאַסט־אויטאָס דערויף האָבען מיר פערענדיגט.

פונקט 5 אַ זייגער מיט 15 מינוט האָבען זיי אונטערגעשריבען דעם וואַפענשטילשטאַנד־אָפּמאַך מיט גרויסע נערוועזע אותיות. 7 אַ זייגער האָב איך בעשטעלט אַן אויטאָ און אַוועק קיין פּאַריז. 9 אַ זייגער בין איך אָנגעקומען אין דעם קריגס־מיניסטעריום אויף סען־דאָמיניק גאַס און בין אַריינגעפיהרט געוואָרען אין קאַבינעט צו קלעמאַנסאָ.

אין דעם מאָרגען איז דער „טיגער“ געווען שלעכט געשטימט באַלד האָט ער געפרעגט דעם מאַרשאַל:

— „וואָס האָט איהר אָפּגעטאָן די דייטשען?“

אַנשטאָט אַן ענטפער האָב איך איהם געוויזען דעם דאָקומענט און געזאָגט, אַז 11 אַ זייגער אינדערפריה דאַרף מען סאַלוטירען פון די האַרמאַטען כדי צו וויסען צו געבען וועגען וואַפענשטילשטאַנד. קלעמאַנסאָ האָט געוואָלט, אַז דאָס זאָל פּאַסירען 4 אַ זייגער בייטאָג, אין דעם מאָמענט, ווען ער וועט אַרויף אויף דער טריבונע אין פּאַרלאַמענט. איך בין געשטאַנען אויף מיינען: „אין צוויי שעה אַרום וועט אַרויסגעלאָזט ווערען די לעצטע קויל און איבער׳ן גאַנצען פראָנט וועט דער קאַמף אויפהערען. מען קען וועגען דעם נישט מיטיילען די פּאַריזער בירגער.

באַרטו, וועלכער האָט זיך געפונען אין קאַבינעט פון׳ם פּרעמיער, האָט אונטערשטיצט פאָש׳ן.

— גוט האָט געזאָגט דער „טיגער“ זאָל מען שיסען פון די האַרמאַטען 11 אַ זייגער.

ה׳ פּרעזידענט — האָב איך געזאָגט — מיין אַרבּייט איז פערענדיגט, אייערע הויבט זיך אָן.

דער גייסטיגער באַנקראָט

פון אַ גרויסער יודישע קהלה.

(אַ בריף פון לאָנדאָן).

2 *)

די גאַנצע ערשיינונג האָט דעם אויסזעהען פון אַן אינטערעסאַנטער, פּסיכאָלאָגישער רעטעניש. ענגלישע און אַמעריקאַנער יודען זענען אין אַלגעמיין גענומען דער זעלבער סאָרט מענשען. זיי שטאַמען פון זעלבען מקור און פיהרען כמעט דעם זעלבען סאָרט לעבען און דאָך שאַפט איין געמיינדע אַ

ניו־יאָרק און לאָנדאָן, צוויי יודישע שטעט און איינע קלויבט מיליאָנען, די אַנדערע גראָשענס. „דזשאָינט“ און די אַנדערע אַ „הילפס־פערבאַנד“. פון וואַנען נעמט זיך עס? אין גאַנצען מיט עקאָנאָמישער גערעכטיגקייט קען די זאַך נישט ערקלערט ווערען. אַפילו די געבראָכענע וואַרשא, וואו טאַנג־טענגלעך בענעהן יודען זעלבסטמאָרד צוליב נויט, טוט פּראָפּאָרציאָנעל מעהר פאַר הילפס־אַרבּייט ווי לאָנדאָן. אפילו דאָס הונגעריגע רוסלאַנד האָט אויך בעוויזען אויפצוקלויבען אַ מיליאָן רובל פאַר קאָלאָניזאַציע דעם יאָהר. וועגען דייטשלאַנד און אַמעריקאַ איז דאָך אָפּגערעדט. אמת, די צייט אין ענגלאַנד איז איצט אַ שווערע, ספּעציעל פאַר די לעצטע צוויי יאָהר און אין אַמעריקאַ, פערקעהרט, זענען גראָד די לעצטע יאָהרען געווען יאָהרען פון אויפבוי, דאָך איז דער פערגלייך צווישען די פינף און צוואַנציג מיליאָן פון „דזשאָינט“ און די 50 טויזענט פון דעם ענגלישען הילפס־פערבאַנד אַזוי גרויס, אַז בלויז מיט שלעכטע צייטען קען מען איהם נישט ערקלערען, עס איז פּשוט גייסטיגע ירידה, אָרימקייט, נאַקעטקייט און אונטערגאַנג.

נאָך איין ערקלערונג איז פערהאַן פאַר אָט דער ערשיינונג, דאָס איז וואָס אין דער הילפס־אַרבּייט אין ענגלאַנד בעטייליגען זיך די ענגלישע יודען נאָר אינגאַנצען נישט. די גאַנצע אַרבּייט ווערט אָנגעפיהרט בלויז פון די יודען־אימיגראַנטען. דאָ ליגט דער גרויסער אונטערשייד מיט אַמעריקאַ. אין דער צייט ווען אין אַמעריקאַ איז דער „דזשאָינט“ אויפגעבויט געוואָרען און ווערט אויסגעהאַלטען גראָד פון די אַמעריקאַנער יודען, פון די אַלטע איינגעוואַנדערער אין לאַנד, איז דאָ די לאַגע פערקעהרט. די ענגלישע יודען וויכען פון דער אַרבּייט ווי עס וואָלט געווען טריף. די גאַנצע לאַסט פאַלט אויף די אימיגראַנטען. דער „הילפס־פערבאַנד“ איז דערפאַר אַן אימיגראַנטען־געזעלשאַפט.

דאָס איז נאָר אַן צווייפעל דער הויפּט־פאַקטאָר אין דער ערשיינונג. וואָלטען די רייכע ענגלישע יודען זיך בעטייליגט אין דער הילפס־אַרבּייט, וואָלט לאָנדאָן מסתמא זיך נישט געהאַט וואָס צו שעמען לגבי שיקאַגאָ, אָדער פילאַדעלפיע (מיט ניו־יאָרק דאַרף מען פערשטעהט זיך, לאָנדאָן נישט פערגלייכען). באַלד נאָך דער מלחמה האָבען אָט די ענגלישע יודען געגרינדעט אַ „וואַר וויקטימס פאָנד“ (אַ פאָנד פאַר די מלחמה־קרבנות) און זיי האָבען דאַן פּראָפּאָרציאָנעל געזאַמעלט נישט ווייניגער ווי דער „דזשאָינט“, איצט האָבען זיי זיך צוריקגעצויגען און דער „פערבאַנד“ קלויבט בוכשטעבליך גראָשענס.

און דאָס ברענגט נאָך אַמאָל אַרויס דאָס שוין גוט בעוואוסטע אמת וועגען זייער אַנ׳אינטערעסאַנטען שטריך פון יודישען לעבען און דאָס איז, אַז די גרויסע יודישע מאַסען זענען איבער דער גאַנצער וועלט גאָר נישט אַזעלכע גרויסע [illegible]. דאָס איז געווען אַמאָל אין רוסלאַנד, דאָס איז איצט אין אַמעריקאַ און דאָס איז אויך אין דייטשלאַנד, ענגלאַנד און אין דער גאַנצער וועלט, די גרויסע צדקה־געבער זענען די רייכע יודען, אָרעמערע יודען,

(ווייטער זעה 6־טע זייט).

*) זעה „נייער פאָלקסבלאַט“ נומער 261.

ניי'ער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

ניי'ער פאָלקסבלאַט

נייע פעראָרדנונג וועגען פּאַטענטען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס עס דער־נעהענטערט זיך דער טערמין אויסצוקויפען פּאַ־טענטען און רעגיסטראַציע־קאַרטען, האָט דער פאָר־זיצער פון פינאַנץ־אַמט אין לאָדז, ה' טאָוואַרניצקי, בעקומען פון דעם פינאַנץ־מיניסטעריום אַ פעראָרד־נונג תּיכף דורך אַנאָנסען און בעקאַנטמאַכונגען, מיטצוטיילען די שטייער־צאָהלער, ווען מען קען בע־קומען און וויפיל עס קאָסטען די פּאַטענטען.

לויט דער פעראָרדנונג דאַרף דער פינאַנץ־אַמט באַלד אַרויסגעבען די ענטשפּרעכענדע פער־אָרדנונג: די פינאַנץ־אַמטען און קאַסעס זיי זאָלען צוטרעטען אַרויסצוגעבען די דאָקומענטען. די פּי־נאַנץ־קאַמער דאַרף שאַפען אַ נענוגענדע צאָהל הילף־קאַסעס, כדי צו פערלייכטערן די שטייער־צאָהלער דאָס שנעלע איינצאָהלען.

צו דעם גרונד־פּרייז פון די פּאַטענטען און רעגיסטראַציע־קאַרטען ווערען נאָך צוגערעכענט אָפּ־צאָהלונגען: 30 פּראָצ. פאַר די קאָמונאַלע אינסטי־טוציעס. אויב פאַר'ן אָנהויבען אַרויסגעבען די פּאַטענטען וועט די קאָמונאַלע אינסטיטוציע מיט־טיילען וועגען איהר בעשלוס צו פערקלענערן דעם שטייער, וועט גענומען ווערען אַ פערקלענערטער צושלאַג.

די צושלאַגען פאַר די אינסטיטוציעס, וואָס זענען אויסגערעכענט אין אַרט. 128 ווענען אינ־דוסטריע־שטייער, דאַרפען גענומען ווערען אין דער מאַקסימאַלער בעשטימונג.

אַ חוץ דעם וועלען נאָך גענומען ווערען אַ צושלאַג פאַר דער האַנדעלס־קאַמער, פאַר דער האַנדווערקער־קאַמער. די איינקונפטען פאַר די פּראָפעסיאָנעלע שולען דאַרפען פערדעכענט ווערען פאַר די ראַזינע שולען.

צו די פּאַטענטען וועט נאָך צוגערעכענט ווערען דער 10 פּראָצ. צושלאַג צו די דירעקטע שטייערן.

—:0:—

דויערנדער שטרייק אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור“.

(—) נעכטען האַלב 11 פאַרמיטאָג איז אין קרייז־אינספּעקטאָראַט אויף פּאָלודניאָווע 4, פאָר־געקומען אַ קאָנפערענץ וועגען דער „ווידזעווער מאַ־נופאַקטור“. אויף דער קאָנפערענץ זענען געקומען מצד דער פירמע ד״ר ה״ה שולץ, מאַטישיאַק און שטיינערט; מצד די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען קאָר־מיערטשאַק, דאַניעלעוויטש און פּלעווינסקי.

בעת דער דיסקוסיע האָבען די אַרבייטער־פאָרשטעהער פאָרגעלעגט, אַז די פירמע זאָל אויף אַ ספּעציעלער קאָנפערענץ פאָרשטעלען אַנ׳אויסצוג פון דער דורכשניטליכער פּראָדוקציע, אויף די צאָהל שפּינדלען, וועלכע ווערען בעדינט נאָר דורך איין וועבער.

די פאָרשטעהער פון דער פירמע האָבען ער־קלערט, אַז די פירמע וועט קיינמאָל נישט געבען אַזעלכע אינפאָרמאַציעס.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז צו קיין הסכם נישט געקומען. די פאָרשטעהער פון דער פירמע האָבען צוגעזאָגט מיטצוטיילען דער פערוואַלטונג פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור“ די פאָדערונגען פון די אַרבייטער און זיך בעמיהען צוזאַמענצורופען אַ צווייטע קאָנפערענץ אין די נאָהענטסטע טעג.

פאָטער דערשיסט זיין פיר־יאָהריג קינד און זיך אַליין.

(2) די פּאָליציי־מאַכט אין לאָדז האָט פון אַ געוויסער צייט אָן בעקומען ידיעות וועגען רויב־און באַנדיטען־אָנפאַלען אין די אַרומיגע דערפער.

די פּאָליצייאישע אויספאָרשונגען האָבען צו קיין פּאָזיטיווע פּאָלגען נישט געבראַכט. די שפּורען האָבען אָבער געפיהרט קיין לאָדז און דער פער־דאַכט איז געפאַלען אויף אַ געוויסען 27־יעהריגען זיגמונד קאַמינסקי (מאַרישינסקאַ 13).

זיגמונט קאַמינסקי האָט זומער־צייט, בעת די סעזאָן־אַרבייטען, געאַרבייט אַלס מויערער־געהילף. איצט אָבער, אין דעם אַזוי גערופענעם „טויט-טען סעזאָן“ איז קאַמינסקי אַלע מאָל נעפאָהרען „זוכען אַרבייט“ און עס איז אַ סברה, אַז די אָנ־פאַלען אין די אַרומיגע דערפער זענען געווען זיין אַרבייט. די פּאָליציי האָט זיך גענרייט קאַמינסקי׳ן צו אַרעסטירען.

קאַמינסקי האָט, זעהט אויס, שוין עפּעס פאָר־געפיהלט.

זונטאָג איז קאַמינסקי אַרויס פון דער היים און אין אַ שענק זיך שטאַרק אָנגעטרינקען מיט בראָנפען. ווען ער איז אַ היים געקומען האָט ער נישט געטראָפען די פרוי אין דער היים. אין בעט־טעל איז געשלאָפען זיין 4־יעהריג זוהנדעל סאַטור־נין. קאַמינסקי איז צוגעגאַנגען צום קינד און איין איהם אַריינגעשאָסען. די קויל האָט געטראָפען דעם קינד אין האַרץ אַריין און עס איז באַלד געבליבען ליגען טויט.

קאַמינסקי האָט דאַן אויסגעשאָסען אין זיך און איז געפאַלען אויף דער ערד, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט.

די רעוואָלווער־שאָסען האָבען אַלאַרמירט די שכנים, וועלכע זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען, אויס־געבראָכען די טיר און דערזעהען די שוידערליכע בלוטיגע טראַגעדיע. מען האָט באַלד אַרויסגערופען די פּאָליציי און די פּאָגאָטאָוויע. דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט פונ׳ם קינד. דעם שווער־פערוואונדעטען קאַמינסקי האָט מען איבער־געפיהרט אין שפּיטאָל, וואו ער איז שוין געקומען צום בעוואוסטזיין. מען רעכענט, אַז מען וועט איהם קענען דערהאַלטען ביים לעבען. ביים בעט פונ׳ם מערדער און זעלבסטמערדער האָט מען אַוועקגע־שטעלט אַ פּאָליציי־וואַך.

אַ שרעקליכע אויטאָ־קאַטאַסטראָפע.

9 פּאַסאַזשירען פערוואונדעט.

(—) אויפ׳ן וועג פון ראַווע קיין לאָדז נעבען ראַגאָוו איז געשעהען אַ שרעקליכע אויטאָ־קאַטאַ־סטראָפע, בעת וועלכער עס זענען פערוואונדעט געוואָרען 9 פּערזאָן. דער אויטאָבוס נומער 62572 וועלכער קורסירט צווישען ראַווא און לאָדז, איז נעכטען אין דער פריה אַרויסגעפאָהרען פול גע־פּאַקט מיט פּאַסאַזשירען אונטער דער אָנפיהרונג פון זשימסקי. הינטער ראַגאָוו האָט דער שאָפער געוואָלט פערקירעווען דעם אויטאָ, ער איז אָבער אַריינגעפאָהרען אין אַ גרובען און האָט זיך איבער־געקעהרט.

באַלד האָבען זיך דערהערט פון די פּאַסאַ־זשירען שרעקליכע יללות און קרעכצען. ווען מ׳האָט אָנגעהויבען אַפּצורוימען די חורבות פון אויטאָ, זענען דאָרט געלעגען 9 פערוואונדעטע פּאַסאַ־זשירען פון וועלכע 3 זענען אַזוי שווער־פער־וואונדעט געוואָרען, אַז מ׳האָט נישט געקענט פעסטשטעלען זייערע נעמען.

די נעמען פון די איבריגע פערוואונדעטע זענען: שמעון גאָווינסקי פון לאָדז זאָווישאַ 32, יוזעף גאָנשאָרקעוויטש, קלמן לעאָן, גלאָוואַצקאַ 41, משה געלבאַרד, סטאַניסלאַוו און סטאַניסלאַוואָווא מידלאָזש פון בזשעזשין און פּאַוולאָווסקי פון זשאַקאָוויץ.

רעד. אוגערס רעפעראַט אין „וויזא“

(—) מאָרגען, אויף דעם געוועהנליכען טיי־אָוונטד אין „וויזא“ וועט רעד. אוגער, וועלכער האָט אַ לאַנגע צייט געווײַלט אין אויסלאַנד, רע־פערירען איבער דער פּרעסע פון דער לעצטע וואָך.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) פּ. וואָיטיצקי (נאַפּיורקאָווסקאַ 27); וו. ראַנעלעצקי (פּיעטריקאָווער 127); אילניצקי און צי־מער (וואָלטשאַנסקאַ 37); לײַנװעבער (פרייהייטס־פּלאַץ 2); האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1); י. קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37).

שטראָפען פאַר נישט ריין האַלטען די הייזער.

(מ) די שטעטישע סאַניטאַרע קאָמיסיע ביי דער געזונדהייטס־אָפּטיילונג האָט צוגעצויגען צו אַדמיניסטראַטיווער פעראַנטוואָרטליכקייט אַ גאַנצע רייה הויזווירטען פאַר אַנטיסאַניטאַרען צושטאַנד פון זייערע הייזער.

אויטאָ־אָרגיעס.

(2) דער 24־יעהריגער ש. ראָכטערגער (יאַ־קובאַ 11) און די 22־יעהריגע רוזשאַ בריגאַדיער (פּאָלודניאָוואַ 1) זענען, בעת׳ן איבערגעהן די גאַס, אַרונטערגעפאַלען אונטער אַנ׳אויטאָ.

געגען שאָפער האָט מען צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל, די פערוואונדעטע האָט די פּאָגאָ־טאָוויע ערטיילט הילף.

— אויף זגערזשער שאָסע איז אַנ׳אויטאָ אָנ־געפאָהרען אויף דעם דורכגעהענדען 35־יעהריגען ראובן ראַדשט פון גלאָוונע. די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם, אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

בערויבט אין צוג.

(—) אין צוג וואַרשאַ — לאָדז איז אין אַ בעזונדערע קופּע געפאָהרען אַ וואַרשאַווער פרוי אַ גע־וויסע ר. וואַלטימער. פּלוצים איז אין קופּע אַריינ־געקומען אַ יונגער, עלעגאַנט געקליידעטער מאַן, זיך אַוועקגעזעצט קעגען דער וואַלטימער און אין אַ מינוט אַרום זיך צו איהר געווענדעט:

„גיט מיר אָפּ דאָס געלד, וואָס איהר האָט ביי זיך: איך בין אַ באַנדיט“.

די פרוי וואַלטימער האָט זיך דערשראָקען און געוואָלט אַלאַרמירען די שכנים. דער באַנדיט האָט איהר אָבער געדראָהט, אַז ער וועט זי שיסען.

די פרוי וואַלטימער האָט דאַן ערקלערט, אַז זי האָט נישט קיין געלד מיט זיך.

„וועל איך מיך מוזען בעגנוגענען מיט אייער פוטער“ האָט ליבעסווירדיג ערקלערט דער אָנפאַלער, צונעהמענדיג ביי איהר דעם קאַראַקול־זשאַקעט און אַרויסגעשפּרונגען פונ׳ם צוג.

און כאָטש אויפ׳ן אַלאַרם פון דער געליטענער האָט מען דעם צוג באַלד אָפּגעשטעלט, אָבער פון דעם באַנדיט איז קיין שפּור שוין נישט געווען.

13 דינסטאָג ל מרחשון תרפ״ט	נאָוועמבער זון־אויפגאַנג 6.55 זון־אונטערגאַנג 3.49

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1908.

היינט דאַרפען זיך רעגיסטרירען אַלע געבוי־רענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 10. פּאָ־ליציי־קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען:

A. B. C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K. L. Ł. M.

מאָרגען—אַלע איבריגע.

די רעגיסטראַציע קומט פאָר אין לאָקאַל פון מיליטעריש־פּאָליצייאישען ביוראָ ביים מאַגיסטראַט (פּיעטרקאָווער 212) און קומט פאָר פון 8.15 ביז 1 אַ זייגער בייטאָג.

קאָנטראָל־פערזאַמלונגען פאַר רעזערוויסטען.

(—) אויף נאָווא־טאַרגאָווע 18 דאַרפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין 1894, וועלכע וואוי־נען אויפ׳ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פּאָ־ליציי־קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן A. B. C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K. L. Ł.

מאָרגען – פון 1894 אַלע איבריגע.

אויף קאָנסטאַנטינער 62 דאַרפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין י. 1888, וואָס וואוי־נען אויפ׳ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פּאָ־ליציי־קאָמיסאַריאַטען אויף די בוכשטאַבען

Kd—Kl.

מאָרגען – פון 1888 י. אויף

Km.—Kr.

(—) היינט דאַרפען זיך שטעלען אויף לעשנאָ 9, די רעזערוויסטען פון 1888 י. וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 4־טען קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַ־מיליען־נעמען הויבען זיך אָן אויף

S. T. U. W. Z. Ż.

מאָרגען – פון 6. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט אַלע בוכשטאַבען.

אויף נאָוואָ־צעגעלניאַנאַ 51, דאַרפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1898 י., וואָס וואוינען אין 7. און 10־טען פּאָליצייקאָמיסאַריאַט, מיט די פאַמיליען־נעמען אויף אַלע בוכשטאַבען.

מאָרגען – פון 898 י. פון 12, 13 און 14 קאָמיסאַריאַט אויף אַלע בוכשטאַבען.

שטעטישע שטייערן.

(מ) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון מאַגי־סטראַט זענען אָנגענומען געוואָרען עטליכע ענדע־רונגען אין סטאַטוט פון די שטעטישע שטייערן.

ס׳זענען אָנגענומען געוואָרען ענדערונגען אין דעם זין, אַז די בוי־סחורות, וואָס וועלען בענוצט ווערען אויף בויען וואוינונגען, וועלען אינגאַנצען בעפרייט ווערען פון קאָמונאַלען באַהן־שטייער אויף די אַנדערע סחורות.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער קאָמונאַלער צוגאָב־שטייער צום מלוכה־שטייער זאָל בעטרעפען: פון הייזער, וואָס האָבען אַ הכנסה פון דירה־געלד ביז 4000 זל. אַ יאָהר וועט דער שטייער בעטרעפען 50 פּראָצענט פון מלוכה־שטייער, פון הייזער, וועלכע האָבען אַ הכנסה איבער 4000 זל. – וועלען צאָהלען 75 פּראָצענט, די הייזער, וועלכע נעהמען שוין 100 פּראָצענט וועלען צאָה־לען 100 פּראָצענט פון מלוכה־שטייער.

„ארדט“
זאַכאַדניאַ 43

יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
היינט – 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונד

„אַלץ טאַנצט“

1) שטאַרקער פון טויט — אינסצעניזירטע לעגענדע אין 2 אַקטען מיט פּראָלאָג, אינטערמעצאָ און עפּילאָג.
2) ליבשאַפט שיפט. 3) אונזערע קינדער.
4) אין ווילדען וואַלד. 5) ווען ווייבער שווייגען.
6) וואָס יעדער טהוט. 7) אַלץ טאַנצט.

הנחה־בילעטען זענען היינט גילטיג.

ליטער. לייטער: מ. בראָדערזאָן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאַן. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען—ד. מאַטוס און ש. בלום. קאָנפערענסיערן: י. רייגנלאס און מ. נעלקען

HEMOROIDY

HEMORIN
KLAWE

צו די קראנקען-קאסע-וואהלען.

נעכסטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע פאר די וואהלען צום ראט פון דער קראנקען-קאסע. אלע ליסטעס זיינען בעשטעטיגט געווארען.

* * *

(ב) צו די וואהלען אין דעם ראט פון דער קראנקען-קאסע זיינען שוין אלע פארבערייטונגען פארענדיגט. איצט קומען פאר נאר וואהל-פערזאמלונגען בעת וועלכע מען בעקענט די וועהלער מיט זייערע פליכטען און אויפגאבען.

* * *

די טעג זיינען פארגעקומען אין האנדוועיקער-פעראיין אגראדאווא 9, פערזאמלונגען פון פאלגענדע פאכען: מענער-פריזירער שניידער, אלטווארג-שוסטער, איינשפאנער, טישלער, דראזשקע-בעזיצער. עס זיינען אנגענומען געווארען בעשלוסען: אקטיוו מיטצוארבייטען צו די וואהלען אין קראנקענקאסע, בעשטייערן זיך לטובת דעם וואהל-פאנד.

אלע האנדווערקער און כאלופניקעס, וועלכע האבען וואהל-רעכט אלס ארבייטסגעבער, שטימען פאר דער ליסטע 5 פון די סאציאליסטישע האנדווערקער און כאלופניקעס. כאלופניקעס, וועלכע זיינען אליין פערשריבען אין דער קראנקען-קאסע און בעשעפטיגען ביז 2 ארבייטער האבען דריי-בער וואהל-רעכט אין דער ארבייטער-קוריע — שטימען פאר דער ליסטע פון סאציאליסטישען בלאק (בונד פ.פ.ס. און דייטשע סאציאליסטען) נומער 2.

ארבייטער פערוואונדעט ביי דער ארבייט.

אין עטינגאנס פאבריק אויף ראדוואנסקא 18 האט דער ארבייטער יוזעף יאראנאווסקי (ניי-פאב-יאניצער 31) בעת דער ארבייט נישט פארזיכטיג זיך פערטשעפעט אין דער מאשין, וועלכע האט איהם אריינגעשלעפט א האנד און איהם אפגעשניטען 3 פינגער.

*

אויף זרודליאנא 6 איז מיט עלעקטרישען שטראם נעטראפען געווארען ביים ארורכפיהרען עלעקטריע, דער 21-יעהריגער עלעקטרא-מאנטיאר יאן וויטקאווסקי.

*

אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע איז ביים בויען די ארבייטער-הייזער אראפגעפאלען פונ׳ם 3-טען שטאק א מויערער, און איז שווער פערוואונדעט געווארען.

דער פארפאל האט שרעקליך אויפגערודערט אלע ארבייטער, וועלכע האבען בעשולדיגט אין דעם פאל די מייסטערס, עס איז געקומען צו סכסוכים אזוי, אז מען האט געמוזט ארויסרופען פאליציי צו בערוהיגען די געמיטער. די ארויסגערופענע פא-גאטאוויע האט דעם פערוואונדעטען ארבייטער אפגעפיהרט אין שפיטאל.

*

אויף רוג זגערזשער און יאסנע ביי דער קא-נאליזאציע-ארבייט איז אראפגעפאלען א בעלקע אויפ׳ן פוס פונ׳ם ארבייטער קירנאלא מיקאלאי. די פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף.

אנ׳אויסשטעלונג פון לאדזער קינסטלער נתן שפיגעל אין ווארשא.

דער אין לאדז גוט-בעקאנטער קונסט-מאלער נתן שפיגעל, וועלכער האט זיך בעריהמט געמאכט מיט זיינע בילדער-אויסשטעלונגען, איז איצט איינ-געלאדען געווארען דורך דער ווארשאווער יודישער קונסט-געזעלשאפט אויף אנ׳אויסשטעלונג.

נתן שפיגעל וועט אויסשטעלען זיינע בילדער אין די לאקאלען פון דער ווארשאווער יודישער קהלה אויף גזשיבאווסקא 26. אויף דער אויס-שטעלונג וועלען זיך געפונען א רייה אלטע און נייע בילדער פונ׳ם קינסטלער.

נאך דער אויסשטעלונג אין ווארשא וועט די אויסשטעלונג איבערטראגען קיין לאדז, וואו דער קינסטלער האט שוין זיינע צאהלרייכע פער-עהרער און אנהענגער.

אויפמערקזאם ווירטליים!

אין קרייז-געריכט איז ארויסגעטראגען געווא-רען א פסק-דין אין א זעהר כאראקטעריסטישען און וויכטיגען ענין.

א ווירט פון א הויז אין לאדז האט, נישט-קוקענדיג דערויף, וואס אין הויז איז פערהאן וואסערלייטונג, זיך אפגעזאגט צוצושטעלען וואסער די לאקאטארען. די לאקאטארען האבען אנגעקלאגט אין געריכט און דאס געריכט האט גע׳משפט, אז דער בעל-הבית איז מחויב צוצושטעלען די לאקא-טארען וואסער, ליכט אויף די טרעפען און אלע הויז-אויסגאבען, וויל ער בעקומט שוין 100 פרא-צענט פון דעם פאר מלחמה׳דיגען דירה-געלד.

קארל שרעטער׳ס קאנצערט.

ראנערשטאג טרעט אויף אין פילהארמאניע מיט איין און איינציגען קאנצערט דער בעריהמטער יודישער פיאניסט קארל שרעטער. שרעטער, וועל-כער איז א לאדזער, האט לעצטענס מיט זיינע קאנצערטען דורכגעמאכט א טריומף-טורנע איבער אייראפא, און די מאסגעבענדע קריטיקער פער-רעכנען איהם צו די בעסטע פיאניסטען פון אונ-זער צייט.

אויף זיין דאנערשטאג׳דיגען קאנצערט וועט שרעטער אויספיהרען די שענסטע פערל פון קלא-וויר רעפערטואר.

פון פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, דינסטאג, 8 אין אווענד וועט אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניא 4) א פארלעזונג פון ה׳ י. הערשקאוויטש פארקומען אויף ד. ט. „דאס 7-טע דאמיניום".

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
– און איבערגעצויגען אויף –
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנט-ציזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אוו.

פון „ארט".

גרויסער ערפאלג פון דער נייער פרעמיערע.

די איצטיגע נייע פרעמיערע אין „ארט" אונטער׳ן נאמען: „אלץ טאנצט" האט אין די ערשטע טעג פון איהר אויפפיהרונג געשלאגען רע-קארד מיט דער קאלאסאלער פרעקווענץ, וואס האט איבערגעשטיגען אלע ערווארטונגען. די פאר-שטעלונגען פון פרייטאג, שבת און זונטאג זיינען אדורך ביי אויספערקויפטע זאלען און פיל הונ-דערטער פריינד און סימפאטיקער פונ׳ם „ארט" האבען זיך נישט געקאנט דערשלאגען צו דער קאסע, און האבען געמוזט אוועק אהן בילעטען.

דאס איצטיגע פראגראם קלאפט אויסגעצייכנט, און איז א סאטיספאקציע-ספעקטאקל פאר פיינשמעקער, וואס האבען זין און פערשטענדניש פאר סטיל-פיינהייטען פון איידעלסטען מין.

דאס פראגראם פערמאגט אויך, חוץ׳ן קאדדי-נאלען „שטארקער פאר׳ן טויט", אויך אזעלכע אויסגעצייכנטע נומערן, ווי: „וואס יעדער טוט", „אונזערע קינדער", „די ליבשאפט" שיפט", „ווען ווייבער שווייגען", „אלץ טאנצט" א.א.וו.

געגויע אפהאנדלונג קומט.

מארגען, מיטוואך קומט פאר אנ׳„ארט"-אווענד אין זאל פון „פילהארמאניע" לטובת דער געזעל-שאפט „טאז".

די „אילוסטרירטע וואך".

דער איינציגער אילוסטרירטער יודישער זשור-נאל, ארויסגעגעבען און רעדאגירט אויפ׳ן אייראפעי-אישען שטייגער (אונטער דער רעדאקציע פון א. נראפמאן), דרינגט וואס ווייטער אלץ טיפער אריין אין די יודישע לעזער-קרייזען. יעדער נומער ענט-האלט די אקטועלסטע נייעס אין ווארט און בילד, פיל קונסט-רעפראדוקציעס, בילדער און אנד. אי-לוסטראציעס פון דער גאנצער וועלט. מיט א שפע פון לייען-שטאף ספעציעל צוגעפאסט פאר א מאָ-דערנעם פאמיליען-זשורנאל.

די „אילוסטרירטע וואך" דריקט אויך אין יע-דען נומער קופאנעס, וואס געבען די לעזער דאס רעכט צו בעקומען אין אלע יודישע טעאטערן בילעטען צו האלבע פרייזען. די לאדזער לעזער בע-קומען אזא הנחה (50 פראצ.) אין יודישען טעאטער.

אין היינטיגען נומער ניט די „אילוסטרירטע וואך" א סעריע פרעכטיגע אויפנאהמען פון ב. מיכאלעוויטשעס גראנדיעזע טרויער-דעמאנסטראציע אין ווארשא. אויך קומען אריין בילדער פון דער גרויסער קרן-היסוד-אקאדעמיע אין ווארשא, פון די פויליש-ליטווישע אונטערהאנדלונגען אין קעניגס-בערג און א גאנצע קאלעקציע אנדערע אויפנאה-מען פון יודישען לעבען און פון דער גאנצער וועלט.

דער לייען-שטאף בעשטעהט פון נאוועלען, הומארעסקעס, בעשרייבונגען א. אז. וו.

יעדער נומער מאכט א גוטען איינדרוק שוין מיט דער אויסערליכער אויסשטאטונג אליין.

ווי אזוי אנ׳11יאהריגער יונגעל האט אפגענארט א פרוי, אז ער איז איהר אוועקגעריבטער זוהן,

די פרוי האלזט איהם און קושט איהם — דערנאך דערוויסט זי זיך, אז זי איז מיאוס אפגענארט געווארען.

א מאדנע געשיכטע איז געשעהען אין לאס-אנדזשעלעס. א פרוי מיט דעם נאמען פרוי קאלינס, האט דריי וואכען צייט געהאלזט און געקושט אנ-11-יאהריגען יונגעל, מיינענדיג, אז דאס איז איהר יונגעלע, וועלכער איז געווען גערויבט און וועל-כען די פאליציי האט פאר איהר אויפגעזוכט. אבער דערנאך האט זי זיך דערוואוסט, אז דאס איז גאר א פרעמדער יונגעל, אז ער האט זי אבגענארט.

די דאזיגע פרוי האט פון אנפאנג אן געצווייפעלט, צי דער יונגעל, וועלכען די פאליציי האט איהר געבראכט צופיהרען, איז איהר זוהן. דער יונגעל האט גראד יא געהאט א געוויסע עהנליכקייט צו איהר פערשוואונדענעם קינד. ער האט פונדעסט-וועגען דאך אויסגעקוקט א היבש ביסעל אנדערש. די פאליציי האט געטרייסט די מוטער און מען האט איהר געזאגט, אז דער יונגעל איז א ביסעל פערענדערט אין אויסזעהען צוליב דעם, וואס ער האט דורכגעמאכט אזא שווערע איבערלעבונג לי-גענדיג ביי די רויבערס אין די הענד. א מאמ וויל זעהן איהר קינד! א מאמע לאזט זיך אמאל איינרעדען! פרוי קאלינס האט דעם יונגעל גענו-מען צו זיך אהיים. אבער אז עס זיינען פערביי דריי וואכען צייט און די פרוי האט גוט קענען געלערענט דעם כלומר׳שטען זוהן איהרען, איז זי געקומען צוריק צו דער פאליציי מיט׳ן יונגעל און האט אזוי געזאגט:

„נעהמט איהם צוריק. ער איז נישט מיין קינד".

דער יונגעל האט גענומען וויינען...

עס האט אויסגעקוקט דער פאליציי, אז די פרוי איז נישט ביים פולען זינען און מען האט זי צוליב דעם טאקי צוגענומען אין א נערווען-שפיטאל. מיט א פאר וואכען שפעטער האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז זי איז גערעכט און אז זי איז נישט משוגע. דער יונגעל האט איהר מיאוס אבגענארט. דאכט זיך אזא קליינער שנעק, און דאך האט ער געשפילט אזא ראלע. געטון האט ער עס צוליב דעם, וואס איהם האט זיך געוואלט זיין אין קאליפארניע.

דער „אמעריקען" דערצעהלט פאלגענדעס: זיין אמת׳ער נאמען איז ארטור האטשענס, און ער איז ענטלאפען פון זיינע עלטערען פון דער שטאדט מעיאן, אייאווא. אין דעם שטעדטעל דע-קאלב האט מען דעם יונגעל געכאפט ארומבלאנזשענדיג אין גאס און לויט א פאטאגראפיע איז ער דערקענט געווארען אלס וואלטער קאלינס וואס איז פער-שוואונדען געווארען אין לאס-אנדזשעלעס. דער יונ-געל האט דא דערזעהן פאר זיך א וועג ווי אזוי צו פאהרען קיין קאליפארניע. און ער האט צוגע-שאקעלט מיט זיין קעפעל: יא, איך בין טאקע וואלטער. דערביי האט ער דערצעהלט א געשיכטע פון מויזענד און איין נאכט, ווי אזוי מען האט איהם גערויבט און ענדליך אבגעלאזען אין א מי-טען פעלד. אט אזוי איז דער יונגעל געבראכט געווארען אין לאס אנדזשעלאס.

דער אמת׳ער וואלטער קאלינס איז פער-שוואונדען געווארען פארטיאהרען. ער איז אוועק אין א קינא און איז שוין נישט צוריק געקומען. אזוי ווי דער טאטע זיינער איז אנ׳אויפזעהער אין א טורמע, איז דא א חשד, אז דער יונגעל איז בעטויטעט געווארען אויס נקמה פון ארעסטירטע, וועלכע זיינען ענדליך ארויס פון טורמע. דאן איז מיט מאנאטען שפעטער געקומען א טעלעגראמע פון דע-קאלב, אילינאי, אז מען האט דארט געפו-נען דעם פערשוואונדענעם יונגעל.

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97
ספעציאל ארצט פאר אויגענקראנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פוילען.
נעמט אן טעגליך פון 10–1 מיטאג און פון 4–7 נ.מ.
זונטאג פון 10 ביז 1 ביי טאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה.
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5
נעמט אן פון 8 – 10 פריה און פון 5–9 אין אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

פעלץ-אויסארבייטונגען
לויט די נייעסטע מאדעלען אין א רייכען אויסוואהל ווי אויך ענגעלנע פעלעכלעך
אלערליי רעפאראטורען אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפפעהלט
I. SZWARCMAN
Narutowicza 42 tel. 66-31

ווארנונג!
אזוי ווי עס האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד-בעטען, מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די
עכט-פאטענטירטע בעטען עכט-פאטענטירטע
זיינען פערזעהען נאר מיט דער שוץ-מארקע
PALMA-PATENT
פאר וועלכע מיר זיינען פעראנטווארטליך ביז 3 יאהר.
— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאס, אויף רעדלעך.
מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע.
קאזעטקעס און טאפטשאנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אדער ברוין 17 זל., פאלאווע-בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג. :: פאבריקס-פרייזען. :: זעמטליכע רעפאראטורן.
הורט! לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. רעטייל!

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נאר, אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
פעטריקאווער 17 הויף גאנג זאבאדניא 52
וואו ס׳ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט׳ן אוסטאוו אלערליי ביטעס, קלאזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויך אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס ציווילע און קארנע אפא-זיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין עורזשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רזשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטע דארא-וויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך אי-בערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

Dr. med. J. DYNENSON
קינדער-קראנקהייטען
פאלודניאווא 9, טעלעפאן 23-70.
נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג.

א מעשה מיט צוויי שוואגערלעך.

איין שוואגער בעשולדיגט דעם צווייטען אין שלאגען און גנבה.

בלייבט דער צווייטער שוואגער נישט שולדיג און בעשולדיגט אין מיאוסטע מעשים...

(א בריוו פון פאריז).

די טעג האט די צוועלפטע קאמער פון פאריזער קארעקציאנעל געריכט בעהאנדלען א פראצעס צווישען צוויי יודישע שוואגערס, ישעיהו נ. 34 יאהר אלט, (94 אומפאם טוועו) און דעם שטובען מאלער מאקס פ. אויך 34 יאהר אלט (19 אימפאם אוועו).

ביידע זענען אין וועלבען עלטער. איינער שטאמט פון סאקאלאוו אין פוילען און דער צווייטער פון שעדלעץ, ביידע זענען גאר אמאל געווען בונדיסטען. אמת זיך געגענזייטיג שטארק אמאל בעקעמפט — פאליטיש נאטירליך — אבער פון דעם קאמף איז צווישען זיי געבליבען א שנאה. דאך האט די שנאה זיי נישט געשטערט שפעטער, קומענדיג קיין פאריז צוזאמען אנהויבען לערנען ביי איין לעהרער פראנצויזיש. און היות ווי דער לעהרער פלעגט קומען צו ישעיה'ן אין שטוב אריין, פלעגט מאקס עטליכע מאל אין וואך זיין דער גאסט פון זיין פאליטישען געגנער.

נאר אט איז ביי מאקסען די פאליטיק און אפילו דאס לערנען פראנצויזיש אוועק אויף א צווייטען פלאץ, ווייל דאס ערשטע ארט האט ביי איהם אנגעהויבען פערנעהמען א יונג מיידעל — טאקע ישעיה'ס שוועסטער א שניידערין, וועלכע איז אראבגעקומען פון פוילען. דאס, וואס דאס מיידעל איז ערשט אלט געווען אינגאנצען 16 יאהר, האט כלל נישט געשטערט דעם 34-יעהריגען מאקסען. פערקעהרט ער האט זיך גאר דערפיהלט יונגער, אנגעפרישטער און אנגעהויבען פערבינדען דאס געפיהל פון א פערליבטען „באי" מיט א פאטערליכער אויפמערקזאמקייט ווי עס פאסט פאר א כמעט 2 מאל עלטערען חתן. מיט איין ווארט, מאקס האט גענומען צופיל זארגען זיך וועגען דער יונגער שוועסטער און דער רעזולטאט איז געווען: — כסדר'דיגע קריגערייען צווישען דער שוועסטער און דעם ברודער ישעיה און מיט זיין פרוי.

אבער ישעיהו האט נאך עפעס בעמערקט: ביי איהם אין שטוב הויבען אן פעהלען זאכען! ער האט געבראכען זיך דעם קאפ, וואו עס קומען אהין פערשידענע קלייניגקייטען, שטוב זאכען, וועש — און האט נישט געקענט דערטראכטען זיך, ביז אנדערש, אז אין זיין אבוועזענהייט עפענט עמעץ אויף זיין שטוב מיט א נאכשליסעל. טא ווער איז עס? —

ביז ענדליך האט זיך פאר ישעיהו'ן ענטפלעקט דעם סוד — טאקע דער צוקונפטיגער שוואגער מאקס!

עס איז אויסגעוואוסט, אז דער שוואגער איז טאקע געווען דער שולדיגער אין די גנבות. אפשר זענען עס גאר קיין גנבות נישט געווען. ביי משפחה טרעפען זיך אפט רייסערייען איבער „ריינע מיינע". וועגען דעם וועט די פאליציייאישע אויספארשונג זיך ארויסזאגען — איינס איז אבער זיכער, אז ישעיה האט אנגעהויבען ארומגעהן און רעדען, אז מאקס בע'גנב'עט איהם און אז ער האט איהם אפילו געכאפט ביי דער האנד, ווי ער האט פון זיין שטוב גע'גנב'עט — קנעפלעך פון בעטגעוואנד! —

ישעיה האט מאקסען ארויסגעטריבען פון זיין שטוב. האט מאקס אנגעהויבען דראהען ישעיהען, אז ער וועט איהם מסר'ן. איז ישעיה געווארען שטארק אויפגעבראכט און איבערגעגעבען דעם ענין אן'עהרען געריכט. אינ'ם עהרען געריכט איז אויך געווען בעטייליגט א פארשטעהער פון דער פאריזער קולטור ליגע און א מיטגליד פונ'ם סינדיקאט פון שטובען מאהלער ארבייטער, ווייל ביידע שוואגערס זענען געווען סינדיקירטע ארבייטער.

אבער דאס עהרען געריכט איז נישט צושטאנד געקומען. דער מיטגליד פון „קולטור ליגע" האט זיך אבגעזאגט. ישעיה'ס פרוי איז קראנק געווארען. האט מאקס געווארענט: אויב אין 3 טעג ארום וועט דאס עהרען געריכט נישט פארקומען, וועט ער זיך אליין אבּרעכענען מיט ישעיה'ן. און ער האט טאקע אבגעווארט ישעיה'ן נאך דער ארבייט און מיט א שטיין איהם גוט צושלאגען און צובלוטיגט דאס פנים.

פאליציי איז אנגעקומען און ביידע ארעסטירט.

נאר אין קאמיסאריאט האט מאקס געווארפען א שווערע בעשולדיגונג אויף ישעיה'ן:

— ער האט אנגערעדט מיין פרוי צו מיאוסע זאכען — ער האט איבער מיין פרוי געוואלט בעגעהען א געוואלד טהאט!...

— איז עס אמת? — האט דער קאמיסאר געפרעגט.

— ניין — האט ישעיה א צובלוטיגטער געענטפערט — ערשטענס האב איך די שוין עטליכע חדשים נישט געזעהן, און צווייטענס איז עס דאך מיין אייגענע שוועסטער...

די בעשולדיגונג און דעם ענטפער האט מען פראטאקאלירט.

פריטאג קומט פאר דער פראצעס. ביידע שוואגערס וועלען האבען פיל צו פערענטפערן זיך. מען האט אויך צוטירט עטליכע עדות. (פ. ה.)

דער גייסטיגער באנקראט פון א גרויסע יודישע קהלה.

(ענדע פון 3-טער זייט).

אפילו פערמעגליכע יודען גיבען פראפארציאנעל נישט ווי די רייכע. פארוואס דאס איז אזוי ווייס איך נישט. איך ברענג דא נאר ארויס דעם פאקט, א פאקט וועלכער איז צום רייכסטען אילוסטרירט מיט דעם ביישפיל פון יודישען לעבען אין לאנדאן.

פארוואס אבער האבען די ענגלישע יודען זיך אינגאנצען צוריקגעצויגען פון דער הילפס-ארבייט? אויף דעם צו ענטפערן וואלט מען געדארפט אנשרייבען א גאנץ בעזונדערן בריף און אפשר מעהר פון איינעם. דער אונטערשיד צווישען דעם אמעריקאניזירטען און אנגליזירטען יודען איז אזוי גרויס, אפשר נאך גרעסער ווי דער אונטערשיד איז צווישען דעם „רושאינט" און „פערבאנד". נישט דא איז דער פלאץ צו רעדען וועגען דעם אונטערשיד און איהם ערקלערען, איך וועל דא נאר אנרייטען איינינע שטריכען.

דעם ענגלישען יודען איז אינגאנצען פרעמד דער מזרח-אייראפעאישער יוד. איך האב אפילו נישט מורא צו זאגען, אז טיף אין הארצען האט ער פאר איהם נישט מעהר ווי פעראכטונג, אויב נישט קיין שנאה, די בעציהונג פון דעם ענגלישען יודען צום מזרח-אייראפעאישען איז די בעציהונג פון דעם אמאליגען דייטשען אסימילאטאר צו דעם פוילישען יודען. ער קוקט אויף איהם ארונטער ווי אויף א נידריגער בריאה און זוכט איהם אויסצומיידען ווי א פעסט. אין אמעריקא איז די אלטע צוטיילונג פון „יאהודים" און יודען שוין כאלד פערשוואונדען, דא עקזיסטירט זי נאך פונקט ווי מיט א יאהר 50 צוריק אין דייטשלאנד און אין דער איבעריגער וועלט. דער ענגלישער יוד איז א „יאהודי" און ווי קומט ער צו ארבייטען צוזאמען מיט מזרח-אייראפעאישע יודען ארער פאר זיי? ווען עס מאכט זיך א פאגראם, קענען זיי זיך שוין נישט העלפען און מוזען זיך א גראבעל טאן אין קעשענע. ווייטער פון דער קעשענע איז עס דא אין ענגלאנד קיינמאל נישט געגאנגען און אפילו וואס אנבעלאנגט דער קעשענע האט דאס אויך נישט לאנג אנגעהאלטען.

דערפאר האבען די ראזינע ענגלישע „יאהודים" אן „אנגלא-דושואיש אסאסיאיישאן", וועלכע האלט אן א שטענדיגען סעקרעטאר און ער איז זיך משתדל פאר כל ישראל. מאכט זיך א פאגראם, א צרה, אן אומגליק אויף יודען, זענען זיי גרייט מיט א קאמיסיע אין „פארעין אפיס" (אויסלענדישען מיניסטעריום) און מען בעט די גוטהערציגע ענגלישע מיניסטארען זיך אנצונעהמען פאר די „פור איסט יוראפיען דזשוס" (די ארימע מזרח-אייראפעאישע יודען) אין דעם נאמען פון יושר און ענגלישען ליבעראליזם. קיינער בעט זיי אפילו נישט צו אינטערווענירען און גאנץ אפט פערשאפט די שתדלנות מעהר שאדען ווי נוצט, נאר אויפגעבען די ראזינע „וויכטיגע" ארבייט וועלען זיי בשום אופן נישט.

דעם טעם איז א פשוטער: שתדלנות ביים „פארעין אפיס" קאסט קיין געלט נישט און עס גיט נאך אמאל א געלעגענהייט צו דריקען די האנט פון א מיניסטער, הילפס-ארבייט אבער, דאס איז א הארבער ענין. עס קען בעטרעפען עטליכע הונדערט פונט א יאהר און פארוואס זאלען זיי אויסגעבען עטליכע הונדערט פונט אויף מזרח-אייראפעאישע יודען, וועמען זיי פעראכטען פון טיפסטען הארצען און וועלכע זענען זיי אין בעסטען פאל אינגאנצען פרעמד?

לעצטענס איז צוגעקומען נאך א טעם פארוואס מען דארף נישט העלפען מזרח-יודען. די ענגלישע רעגירונג האט איבערגעריסען די בעציהונגען מיט רוסלאנד. עס געהט אן ברוגז צווישען ענגלאנד און די באלשעוויקעס. טא ווי קענען אזעלכע גרויסע פאטריאטען ווי די ענגלישע יודען העלפען די „באלשעוויסטישע" יודען? אלץ, וואס קומט פון רוסלאנד איז טרייף, אפילו הונגעריגע קינדער. פשוטער פאטריאטיזם פערווערט דערום די ענגלישע יודען אנטייל צו נעהמען אין דער הילפס-ארבייט פון פערבאנד.

ווארעם וויסען דארף מען, אז אויב די לאנדאנער אימיגראנטען-יודען זענען נישט קיין גרויסע געבער, האבען זיי נאך אבער א נשמה און געפיהל פאר זייערע ברידער אין דער אלטער היים. די ענגלישע יודען האבען די יודישע נשמה שוין לאנג פערלוירען. זיי זענען עס דערהויפט פעראנטווארטליך פאר דעם איצטיגען שטארבענדיגען צושטאנד פון יודישען געזעלשאפטליכען לעבען אין לאנדאן, זיי, מעהר פאר אנדערע האבען עס געבראכט צו דעם גייסטיגען באנקראט פון דעם גרויסען יודישען ישוב.

וויליאם זיקערמאן.

אומגעזעצליכע אפעראציעס

אין סאוויעט רוסלאנד.

די טיר פון אויפנאהמס-צימער אין דעם פרויען-שפיטאל אויף דעם נאמען פון קרופסקאיא אין מאסקווע האט זיך געעפענט און א יונג מיידעל אין די צוואנציגער יאהרען איז אריינגעקומען, זי האט זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, איז צוגעגאנגען צום טיש פון „דעזשורנע" דאקטאר, האט א קוק געטאן אויף איהם און אויף מיר, און האט שטילערהייד, קוים וואס מען האט געהערט, געזאגט:

— איך וויל זיך פערשרייבען — האט זי, רויטלענדיג זיך אונז געזאגט.

— אויף וואס פאר א קראנקהייט? — האט דער דעזשורנע דאקטאר געוואלט וויסען.

דאס מיידעל איז ווידער רויט געווארען, האט זיך ווידער ארומגעקוקט אין אלע זייטען און האט שטילערהייד, קוים וואס מען האט געהערט, געענטפערט:

— אויף אן'אבארט-אפעראציע.

— און ווי אלט זייט איהר?

— צוויי-און-צוואנציג יאהר.

— פערהייראט?

— יא פערהייראט.

— אייער מאן ארבייט?

— יא.

— נו, און איהר?

— איך ארבייט אויך.

— און קינדער האט איהר?

— ניין, קיין קינדער האבען מיר נישט.

— איז דאס צום ערשטען מאל, וואס איהר ווילט זיך מאכען אזא אפעראציע?

דאס מיידעל איז געבליבען שטעהן און האט זיך נישט געאיילט צו ענטפערען אויף דער ראזיגער פראגע.

— ניין — האט זי ענדליך בעמערקט — איך האב שוין געהאט אזעלכע אפעראציעס.

— וויפיל? — האט דער דאקטאר געוואלט וויסען.

— צוויי.

— עס טוט מיר זעהר לייד אייך צו זאגען, אז מיר קענען אייך די פערלאנגטע אפעראציע נישט מאכען — האט דער דאקטאר, נישט לאנג קלערענדיג, געלאזט דעם מיידעל וויסען. און ווענדענדיג זיך צו מיר, האט ער אין דעם מיידעל'ס אנוועזענהייט, מיר ערקלערט:

— א פרוי, וואס איהר מאן ארבייט, און וואס זי אליין האט קיין קינדער נישט, איז איצט, לויט די נייע ענדערונגען אין דעם געזעץ וועגען אבארט-אפעראציעס, נישט בערעכטיגט צו קיין אפעראציע, וואס זאל איהר פערהיטען פון האבען קינדער. אויב דער מאן ארבייט, איז נישטא קיין אורזאכע פארוואס זיין פרוי זאל זיך איינשטעלען דאס לעבען. איבערהויפט ווען די ראזיגע פרוי איז שוין צוויי מאל דורכגעגאנגען אזא אפעראציע.

— מיינט נישט, אז עס וועט אייך צוקומען געזונט פון די ראזיגע אפעראציעס — האט דער דאקטאר זיך דאסמאל שוין געווענדעט צו דעם מיידעל — צוויי אפעראציעס איז אויך אביסעל צופיל פאר דעם אייערען קערפער פון א פרוי, איך ראט אייך נישט מאכען קיינע פערזוכען צו בעפרייען זיך פון דעם קינד וואס איהר דארפט האבען. ווערט א מוטער, וועט איהר שפעטער דערויף קיין חרטה נישט האבען.

— אבער — האט דאס מיידעל שטאמלענדיג, געוואלט זיך אויס'טענה'ן. דער דאקטאר האט איהר אבער נישט געלאזט פארטזעצען:

— איך ווייס, וואס איהר ווילט מיר זאגען — איז ער איהר פערלאפען דעם וועג — איהר ווילט זאגען, אז אייער מאן פערדינט ווינציג; אז איהר אליין מוזט אויך ארבייטען; אז איהר מוזט אייער מאן ארויסהעלפען צו מאכען א לעבען; אז מיט אייערע קליינע פערדינסטען קענט איהר זיך נישט פערגינען דעם לוקסוס פון האבען א קינד... איך ווייס די ראזיגע טענות. זיי זענען פאר מיר קיין נייעס נישט. איך הער זיי אין די צעהנדליגע יעדען טאג. איך קען אייך אבער גארנישט העלפען. אבארט-אפעראציעס זענען טאקע געזעצליך איצט אין רוסלאנד, אבער נישט פאר יענע פרויען, וואס זייערע מענער ארבייטען.

— אבער איך מוז פארט די אפעראציע מאכען — האט דאס מיידעל אין פערלעגענהייט זיך געבעטען ביים דאקטאר — איך זאג אייך, אז איך קען דאס קינד נישט האבען. איך קען זיך אהיים נישט ווייזען, אויב איהר וועט מיר די אפעראציע נישט מאכען...

די טרעהרען אין דעם מיידעל'ס אויגען און איהר עקשנות'דיגער פערלאנג דווקא דורכצומאכען אזא אפעראציע, וואס קען איהר אמאל קאסטען דאס לעבען, האבען אביסעל מילדער געמאכט דעם דאקטאר'ס אפיציעלע שטעלונג. ער האט נאכאמאל בעטראכט דאס מיידעל פון אויבען אראפ, און דאסמאל שוין אין א מילדערען טאן גענומען ארגומענטירען מיט איהר, אז זי זאל זיך קיין אפעראציע נישט מאכען:

— איהר זייט דאך סך הכל נאך אליין א קינד אינגאנצען צוויי-און-צוואנציג יאהר אלט. ווייסט איהר דען נישט, אז די אפעראציעס וועלען זיך אייך אפרופען אויף אייער געזונט אין איינינע יאהר ארום? מיינט איהר נישט, אז צוויי אפעראציעס פאר אזא יונג קינד ווי איהר זייט איז שוין גענוג? צו וואס זיך איינשטעלען דאס לעבען נאך אויף א דריטער אפעראציע?

דאס מיידעל איז געשטאנען, ווייס ווי אויס, א געריהרטע פון דעם דאקטאר'ס ווערטער. איהרע אויגען, פול מיט טרעהרען, האבען עדות געזאגט אז זי אליין האט אויך גענוג געקעמפט מיט זיך איידער זי האט בעשלאסען קומען אהער נאך אן'אפעראציע. מסתמא האבען דעם דאקטאר'ס רייד אנגעריהרט איהר ביז צום סאמען הארץ, ווייל מיט אמאל האט זי אויסגעבראכען אין א כליפעריי, און צוויי שטראמען טרעהרען האבען זיך א יאג געטאן פון איהרע אויגען.

— איהר פערשטעהט? — האט זי כליפענדיג אונז דערצעהלט, נאכדעם ווי זי האט זיך אביסעל בערוהיגט — מיר וואוינען פיר מענשען אין איין קליין צימערל, ווי קען איך אונטער אזעלכע אומשטענדען האבען א קינד? וואו וועל איך זיך דערמיט אהינטאן? ווער וועט אונז דולדען מיט א פיצעלע קינד, וואס גאנצע טעג און גאנצע נעכט וועט עס האלטען אין איין וויינען? איהר מיינט, אז עס איז אזוי אנגענעהם צו זיצען מיט שכנים און הערען זייערע שטעך-ווערטלעך? נו, און קריגען אן'אנדער צימער, ווייסט איהר דאך, אז עס איז אוממעגליך. טא וואס קען איך אנדערש טאן, ווי זיך מאכען אן'אפעראציע? האב איך דען אן'אנדער ברירה?...

* * *

דאס מיידעל איז אוועקגעגאנגען, פערשטעהט זיך, אהן אן'אפעראציע און דער דאקטאר האט מיר דערצעהלט:

„ערשט מיט א דריי פיר יאהר צוריק וואלט דאס מיידעל נישט בעדארפט דא אויסשטעהן דאס, וואס זי איז איצט אויסגעשטאנען. זי וואלט געקומען און געזאגט, אז זי וויל זיך מאכען אן'אבארט, וואלט איך איהר פערשריבען און געהייסען מאכען די אפעראציע. איצט איז די זאך אביסעל שווערער געווארען. אבארט-אפעראציעס, אבוואהל זיי זענען ערלויבט אין סאוויעטען-פערבאנד, קומען איצט נישט אן אזוי גרינג. די רעגירונג האט זיך ארומגעקוקט, אז די אבארט-אפעראציעס זענען נישט קיין מעלה פאר'ן לאנד, אז זיי רואינירען דעם פונדאמענטאלען וואוילזיין פון דער פרוי און פון גאנצען פאלק. איהר קענט איצט טרעפען אין מאסקווע און אין אנדערע גרעסערע שטעט יונגע פרויען נישט מעהר ווי עטליכע און צוואנציג יאהר, וואס קוקען אויס ווי לעבעדיגע מתים. איהר וועט קיינמאל נישט זאגען, אז זיי זענען בלויז עטליכע און צוואנציג יאהר אלט, נאר איהר וועט זיי שאצען מיט צוואנציג יאהר עלטער ווי זיי זענען, דאס דערפאר, ווייל די ראזיגע יונגע פרויען האבען שוין דורכגעמאכט נישט איין אבארט-אפעראציע.

„איהר מעגט מיר גלויבען און איהר מעגט מיר נישט גלויבען — האט דער דאקטאר פארטגעזעצט — נאר אין יאהר 1920, ווען דאס סאוויעטישע געזעץ האט צום ערשטען מאל ערלויבט אבארט-אפעראציעס אלס געזעצליך, פלעגען קומען צו אונז אין שפיטאל מיידלעך פון פערצעהן און פופצעהן יאהר און דורכמאכען אלערליי אפעראציעס. מעהרסטענטיילס האבען זיי נאך אויסגעקוקט ווי קינדער, אבער מיר האבען זיך נישט געקענט העלפען און געמוזט זיי די אפעראציעס מאכען. געזעץ איז געזעץ. דאס געזעץ ערלויבט אבארטען, קען מען דערצו גארנישט טאן. א דאקטאר איז דאך אין סאוויעט-רוסלאנד נישט מעהר ווי א סאלדאט. ער ארבייט אין שפיטאל און טוט דאס, וואס מען הייסט איהם. אבער דאס הארץ האט געריסען יעדעס מאל, ווען איך פלעג רעגיסטרירען א יונג קינד אויף אן'אבארט-אפעראציע. וואס האט זי, דאס ראזיגע יונגע קינד, געוואוסט וואס פאר א פרייז זי וועט שפעטער דארפען בעצאהלען פאר דורכמאכען אזא אפעראציע אין אזא פריהען עלטער? פאר איהר איז אן'אבארט-אפעראציע געווען פונקט דאסזעלבע ווי אפעסען א מיטאג אין א „סטאלאווקע". זי איז געקומען און אפגעלעגען א פאר טעג אין שפיטאל. און אין א וואך ארום איז זי שוין צוריק געווען מיט איהרע פריינד. מאנכע פון זיי, פון די ראזיגע קינדער, האבען זיך זאגאר נאך בערימט מיט זייער „ערפאהרונג". עס איז געווארען א מין העלדישקייט פאר א מיידעל זיך צו בערימען, אז זי האט דורכגעמאכט אן'אבארט-אפעראציע.

„די נאטור ווייס אבער נישט פון קיין חכמות, זי פאדערט דעם פולען פרייז פאר עולות, וואס ווערען געגען איהר בעגאנגען. און — האט דער דאקטאר מיט א זיפץ פארטגעזעצט — איהר מעגט מיר גלויבען, אז די ראזיגע יונגע מיידלעך, וואס האבען פריהער אזוי בראווירט מיט זייערע אפעראציעס, האבען אין איינינע יאהר ארום בעצאהלט פאר זיי דעם פולסטען פרייז. זיי האבען בעצאהלט פאר זיי מיט זייער בליהענדער יוגענד. לעבעדיגע נערוועזע שארבענס איז פון זיי געווארען. איינינע פון זיי זענען שפעטער אריינגעפאלען נאך אמאל אין מיינע הענט אלס פאציענטען און איך האב זיי דערקענט בלויז דורכדעם וואס איך האב געמוזט נאכקוקען זייערע פריהערדיגע קארטען. אין אויסזעהן איז געווען שווער זיי צו דערקענען. אנדערע זענען געקומען זיך האלטען אן'עצה ווי אזוי זיי זאלען איצט שוין האבען קינדער. אבער עס איז געווען שוין צו שפעט. נישט אלע מאל קען מען האבען קינדער, ווען מען וויל. אויב מען וויל זיי נישט האבען, ווען מען קען.

(פארטזעצונג מארגען).

ב. סמאליאר.

פערקויפט צום טייוועל.

(64 (ראמאן).

פון דרוימען האט זיך פלוצלונג דערהערט א שאס, און מארטענס רופען נאך הילף.

קליין האט זיך א ווארף געטון צום ארויסגאנג.

די וואך-פאליציאנטען, וואס האבען זיך איצט געהאט געטוישט, האבען אראפגעטרייסעלט דעם שניי אויף דער שוועל, און זענען איצט געשטאנען און זיך אנגעשטרענגט איינגעקוקט אין דעם גארטען.

— וואו האט מען עס געשאסען? — האט קליין א פרעג געטון!

— דארטען, הער! — האט געענטפערט א פאליציאנט, ווייזענדיג אויף רעכטס.

קומט נאך מיר! האלט גרייט די רעוואלווערען!

— טראגענדיג פאר זיך די טאשען-לעמפלעך, האבען זיי זיך א לאז געטון אין גארטען.

— מארטען! — האט קליין אויסגעשריגען.

— דא בין איך! — האט געענטפערט א שטים אין עטליכע שריט ווייטער פון די קשאקעס ארויס.

מארטען איז געשטאנען אויף די קניע איבערגעבויגען איבער א טויטען קערפער.

— דער'הרג'עט! — האט מארטען ארויסגעשטאמעלט מיט א טויבער, פערשטיקטער שטימע.

דער פאליציאנט איז געלעגען אויסגעצויגען אויפ'ן שניי, און זיך נישט גערירט.

איבער זיין פנים האט גערונען א דין פאסקקעל בלוט.

— דער קאפ איז אדורכגעשאסען אויף אדורך! — האט קליין א ברום געטון, בעטראכטענדיג די וואונד, — מען האט אין איהם געשאסען אויף א שטח פון פינף, זעקס שריט.

ער איז ענטשוויגען געווארען און זיך איינגעהערט אין דער שטילקייט.

פון אלע זייטען זענען אנגעקומען צולויפען בעראוויטשעס חברים.

— געהט אויף די ערטער! שטעלט אוועק מענשען ביי דער ארויסגאנג-טיר, ביי דעם טויער...

— שוין, הער!

די פאליציאנטען זענען זיך פונאנדערגעגאנגען און קליין האט זיך ווידער איינגעבויגען צום קערפער.

— ער האלט אין האנד זיין רעוואלווער... ער האט, ווייזט אויס, עפיס בעמערקט און זיך בעגרייט אויסצושיסען. מען האט איהם אבער מקדים געווען, מען דארף פערדאפלען די פארזיכטס-מיטלען. מיר זענען דא זאלבעפערט, לאמיר זיך אויסשטעלען מיט די ריקענס איינער צום אנדערען און בעטראכטען די סביבה.

פאר די אויגען פון די פיער מענשען איז געלעגען אויסגעשפרייט א ווייסער דעק פון שניי, מיט די איינצעלנע קשאקעס, וואס האבען זיך געטונקעלט אויף איהם.

— הער קליין! — האט זיך מארטען אפגערופען מיט א ציטערדיגער שטים, — מיט וואס ווערט איהר עס דערקלערען, וואס עס איז דא נישט צו זעהן קיינעמס שפורען, חוץ בעראוויטשעס און אונזערע?

קליין האט עס שוין אליין פריהער געזעהן בעמערקט.

— זאל יעדערער מאכען דריי שריט פארויס.

זיי האבען זיך געלאזט שפרייזען אין פיער פערשידענע זייטען, און ארומזוכענדיג אזוי א ווילע, האבען זיי גארנישט געפונען.

— אהן בעראוויטשעס לאמטערען האט מען געקאנט זעהן נישט מעהר, ווי א דריי, פיער שריט פאר זיך, און מיט'ן לאמטערן — א זיבען, אכט שריט... אבער בשום אופן נישט ווייטער. — האט מארטען בעמערקט.

— זארעמבא און דער פאלקאווניק זענען קורצזיכטיגע מענשען. מיר וועלען אבער באלד נאכקאנטראלירען אונזער סברא.

גערעדט האט קליין איצט רוהיג, בעהערשענדיג אין זיך די צורודערונג.

איטליכען מאמענט האט מען זיך געקאנט ריכטען אויף א זאלפ, וואס וועט זיי מיט איין קלאפ דער'הרג'ענען אלע פיער.

בעראוויטשעס טויט איז דערווייל געווען נישט אויפצוקלערען.

די וואונד איז קוים געווען צו מערקען, די קויל האט אבער, ווי געזאגט, אדורכגעשאסען דעם קאפ אויף אדורך.

הייסט עס, אז ביי אזא קליינעם רעוואלווער האט דער שיסער געמוזט זיין אנ'ערך דריי, פיער שריט פון זיין קרבן.

— מיר'ן פרובען געהן נאך פיער שריט פאראויס! — האט קליין בעפוילען.

דאס ווייטערדיגע זוכען האט ווידער נישט געגעבען קיין רעזולטאט.

גאט מיינער, הער קליין — האט מארטען אויסגערופען, קוקענדיג צוטומעלט אויף זיין לייטער.

— יא! — האט קליין איהם איבערגעשלאגען די רייד — דאס אלץ איז טאקי זעהר אויסטערליש. ס'קאן זיין, אז מען האט איהם פערוואונדעט אין אנ'אנדער ארט, און דא איז ער ערשט געפאלען צו דער ערד.

— אונמעגליך! דאס זעהט מען פון די שפורען! און בלוט וואלט דאן אויך געווען צו בעמערקען!

— און איהר זענט צוגעלאפען צו איהם עטליכע מינוט נאך דעם, ווי איהר האט דערהערט דעם שאס. — האט קליין צוגעגעבען — הייסט עס, עס איז קלאהר: מ'האט איהם דארט דער'הרג'עט, וואו ער איז אנידערגעפאלען. מען מוז פאר יעדען פרייז לעזען די דאזיגע רעטעניש, מארטען!

— מען וועט עס מוזען אפלעגען, הער קליין, דער שניי פאלט אלץ געדיכטער. אפילו מיט די לאמטערנעס זעהט מען גארנישט.

— יא... איהר ביידע נעהמט בעראוויטש'ן און טראגט איהם אריין. טעלעפאנירט אויך אין אויספארשונגס-אמט, אז מען זאל אונז צושיקען א דאקטאר און נאך מענשען!

— גוט!

— און איהר, מארטען, פערבלייבט דא מיט מיר.

די פאליציאנטען האבען אויפגעהויבען דעם טויטען קערפער און איהם צוועקגעטראגען.

קליין האט עטליכע מינוט געשוויגען.

גרויסע שטיקער שניי זענען געפאלען צו דער ערד, אויף די קשאקעס און אויף די צווייגען פון די ביימער.

— איהר האט רעכט, מארטען! מיר וועלען דא דערווייל גארנישט קאנען אויפטון. אז בעראוויטש האט דא עפיס געהאט דערזעהן, אין דעם בין איך איבערצייגט. אבער וואס און ווען האט ער געזעהן?.. פרובט צו געהן אין דער ריכטונג, און איך וועל געהן אין דער...

זיי זענען זיך פונאנדערגעגאנגען, בעלויכטענדיג דעם וועג מיט זייערע עלעקטרישע לעמפלעך.

דאס זוכען זייער'ס האט אבער צו גארנישט געבראכט...

(פארטזעצונג קומט)

OBWIESZCZENIE.

DYREKCJA TOWARZYSTWA KREDYTOWEGO

miasta Łodzi

podaje do powszechnej wiadomości, że niżej wyszczególnione nieruchomości w Łodzi położone, obciążone pożyczkami Towarzystwa, za niezapłacone raty wraz z zaległościami, wystawione zostały na sprzedaż przez publiczne licytacje, odbywać się mające o godz. 11-ej z rana w Kancelarji Wydziału Hipotecznego m. Łodzi, przy ul. Pomorskiej № 21 przed wyznaczonemi rejentami.

Zbiór objaśnień i warunki licytacyjne znajdują się w księgach hipotecznych odpowiednich nieruchomości oraz w biurze Dyrekcji Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi i tamże przeglądane być mogą.

W razie gdyby dzień wyznaczony dla sprzedaży był świątecznym, sprzedaż odbędzie się dnia następnego.

№ № hipoteczny nieruchomości	przy ulicy	Vadium	Licytacja rozpocznie się od sumy	przed notarjuszem	Dnia
4a	Wolborskiej	700	5.250	J. Andrzejewskim	20/II–1929
8d	Piramowicza	3.920	29.400	S. Jarzębskim	„
19	Jerozolimskiej	700	5.250	W. Jeżewskim	„
21c	Nowomiejskiej	3.940	29.550	L. Kahlem	„
37	Jakóba	560	4.200	A. Karnawalskim	„
38	„	320	2.400	J. Ładą	„
45	Zachodniej	9.000	67.500	S. Kornem	21/II–1929
47b	Zawadzkiej	1.320	9.900	J. Krzemieniewskim	„
47yz	Nowo-Cegieln.	3.040	22 800	B. Lisowskim	„
48r	Zawadzkiej	2.860	21.450	K. Rossmanem	„
86a	Podrzecznej	2.140	16.050	J. Rzymowskim	„
123	Drewnowskiej	440	3.300	W. Sarosiekiem	„
157f	Zgierskiej	2.880	21.600	W. Siniarskim	25/II–1929
199	Wolborskiej	600	4.500	A. Smolińskim	„
252	Piotrkowskiej	5.480	41.100	E. Trojanowskim	„
303b	Wschodniej	4.880	36.600	S. Jarzębskim	„
313pr.poł.	Północnej	460	3.450	W. Jarzewskim	„
320[1]	Gdańskiej	460	3.450	J. Ładą	26/II–1929
320ba	Zakątnej	660	4.950	L. Kahlem	„
320cc	Konstantynowsk.	1.820	13.650	A. Karnawalskim	„
320abr	Leszno	4.780	35.850	S. Kornem	„
321a	Konstantynowsk.	3.540	26.550	J. Krzemieniewskim	„
321fa	„	4.200	31.500	B. Lisowskim	„
338a	Północnej	2.600	19.500	K. Rossmanem	27/II–1929
364b	Targowej	4.720	35.400	J. Rzymowskim	„
393	Pomorskiej	3.080	23.100	W. Sarosiekiem	„
421	Kilińskiego	1.220	9.150	W. Siniarskim	„
421b	„	2.160	16.200	A. Smolińskim	„
455	Wschodniej	1.320	9.900	E. Trojanowskim	„
467	„	1.560	11.700	J. Andrzejewskim	28/II–1929
520a	Sienkiewicza	320	2.400	S. Jarzębskim	„
5346	Żelaznej	13.320	99.900	W. Jerzewskim	„
544	Piotrkowskiej	6.580	49.350	L. Kahlem	„

№ № hipoteczny nieruchomości	przy ulicy	Vadium	Licytacja rozpocznie się od sumy	przed notarjuszem	Dnia
558b	Głnwnej	800	6.000	A. Karnawalskim	28/II–1929
573b	Piotrkowskiej	4.740	35.550	J. Ładą	„
596a	Sienkiewicza	5.000	37.500	S. Kornem	4/III–1929
630c	Sieradz. i Rzgow	4.880	36.600	J. Krzemieniewskim	„
697	Radwańskiej	1.780	13.350	K. Rossmanem	„
697d	„	580	4.350	J. Rzymwskim	„
768	Piotrkowskiej	6.680	50.100	W. Sarosiekiem	„
792i	Zakątnej	560	4.200	W. Siniarskim	5/III–1929
7931	„	2.340	17.550	A. Smolińskim	„
798k	Ludwiki	3 820	28.650	E. Trojanowskim	„
803c	Żeromskiego	35.000	262.500	J. Andrzejewskim	„
803e	Lipowej	1.860	13.950	S. Jarzębskim	„
807	Wółczańskiej	2.140	16.050	W. Jeżewskim	„
817г	Lipowej	1.540	11.550	L. Kahlem	6/III–1929
833	Wółczańskiej	4.940	37.050	A. Karnawalskim	„
835def	Anny	980	7.350	J. Ładą	„
837e	Gdańskiej	8 400	63.000	S. Kornem	„
902n	Grabowej	16.260	121.950	B. Lisowskim	„
954	Napiórkowskiego	1.560	11.700	K. Rossmanem	7/III–1929
1054k	Łomżynskiej	1.280	9.600	J. Rzymowskim	„
1075ф	Gubernatorskiej	1.900	14.250	W. Sarosiekiem	„
1109ц	Kilińsk. i Kolej.	1.160	8.700	W. Siniarskim	„
1129a	Juljusza	4 120	30 900	A. Smolińskim	„
1144c	Kilińskiego	20.000	150.000	E. Trojanowskim	„
1186	Juljusza iNawrot	3.880	29 100	J. Andrzejewskim	11/3–1929
1372	Narutowicza	2.140	16.050	S. Jarzębskim	„
1382	Cegielnianej	3.800	28.500	W. Jeżewskim	„
1419a	Kamiennej	2.200	16.500	L. Kahlem	„
1437f	Skwerowej	2.140	16.050	A. Karnawalskim	„
1626	Al. 1 go Maja	940	7.050	S. Kornem	„
1660	N.-Ceg. i Zakąt.	2.300	17.250	J. Ładą	12/3–1929
2028	Srebrzyńskiej	2.200	16.500	J. Krzemieniewskim	„
4027	Wiznera	3.640	27.300	B. Lisowskim	„

Licytacje powyższe o tyle dokonywane będą, o ile poszukiwane należności do chwili ostatecznego przybycia w dniu licytacji zapłacone nie będą.

Łódź, dnia 10 listopada 1928 roku.

קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאַץ קאָשטשעלני

פערשטאַרקטער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ז. שימקיעוויטש.

אָנהויב אין גאַנג. טעג 5 אַ זייגער נאָכמ. שבת און זונטאָג 2 אַ זייגער.

היינט און פאלגענדע טעג! ■ גרויסע פרעמיערע!

ס'ווערט דעמאָנסטרירט די גרויסע זיטען-לעבענס-דראַמע אין 12 אַקטען א. נ.:

דער קעלנער פון דעם מאסקווער רעסטאראן „JAR"

אין די הויפּטראָלען:
M. CZECHOW, W. MALINOWSKA i K. SAMBORSKI.

קינא-טעאַטער
„PALACE"
Piotrkowska 108.

היינט פרעמיערע! פון די פּערל פון היי-יאָהריגן רעפּערטואַר! | רעזשיסירט דורכ'ן מייסטער פון די רעזשיסאָרען Joe May | דער שעפער פון „אינדישען פאַמיליען-קבר", דער נייעסטער פילם פון אונגאַרן. קינסטלערישע מעלות א. נ.

„אין שטורם פון ליידענשאַפטען"

פּרעכטיגע דראַמע, וואָס שילדערט דאָס גיהנום פון דער מאָדערנער הייראַט.
VIVIAN GIBSON, HANS BRAUSENWETTER, KÄTHE NAGY
אין די הויפּט-ראָלען: די נייעסטע רעוואָלוציע פון די בעריהמטע
אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. פּרייזען אויפ'ן 1. סעאַנס פון 50 גר.

פעלץ-וואַרען

קענ'מען קויפן אַמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען גאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42. טעלעפאָן 04-78.
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעעל.

2446

שפּילקאָווע
שוסטער-געזעלען
ווערט געזוכט
צו ספּאָרט- און קינדער-שיך אין דער ווערקשטעל ביי כאַנעלעוויטש, נאַוואָמיעסקאַ 17, 1. שט.

Dr. med. J. HERSZFINKIEL
15 Zawadzka 15, telefon 11-87
קינדער-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 8–10 פאַרמיטאָג און פון 3–5 נאָכמיטאָג.

וואוינונגען

בעשטע - 2 צימער און קיכע מיט בע-קוועמליכ-קייטען
הענד פון 1 צימער און קיכע — צו פערמיטען
פאַלודניאָוואַ 86 עק מאַגיסטראַצקאַ. צו ערפאַהרען ביי
Jakób Pacanowski, Cegielniana 28 טעגליך פון 8–10 אָוונד.

ביטשריפט-ביוראָ
ב. האַכבערג
פּאַנסקאַ 1, טעל. 36-77
ערלעדיגט אַלע אַרט געריכטליכע- און שטייער-אַנגעלעגענהייטען אין אַלע אַמטען אויך אויף לאַנדער וואָיעוואָדזטווע רעעל און פּינקטליך.
בעמערקונג: וועגען פּערשידענע שטייער-פראַגע נעהם איך פּערזענליך אָן צווישען 5–6 נאָכמיטאָג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואַלינסקי נאַז, האַלז, אויערן קר.	4—5
ד"ר קערשנער קינדער קראַנקהייטען	4½-5 11-9
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גײַסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקהייטען	½—12½
ד"ר עליאַסבערג כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערנפּאַן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

אַנאַליזען, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-באַשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך פּלאָמבען—הויזוויזיטען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ד"ר לאָזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן-אַרצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קראָנען, בריקען א. אַ. וו.
די לעטשניצע איז אויך עפען זונטאָג.

א פּלאַץ
אויף העריגנג
אָדער אויף אַנדערע סחורות אויף פּלאַץ - קאָשטשעלני 7 וויל איך פערפאַכטען זאָווי אַ גרויסער קעלער איז אויסצוגעבען. צו ערפאַהרען
Kościelna 3 u gospodarza

Miedziany kociołek
na 10 wiader z kranikiem tanio do sprzedania.
Al. Kościuszki 26,
u dozorcy. 2442

צו פערמיטען
א געוועלב
אויף נאָוואָמיעסקאַ-גאַס אין הויף
אָפּפרעגען אין אַדמיניסטראַציע אונטער „A. W."

Skradzione zostały
u p. **Z. Frydmana, ul. 6-go Sierpnia 14**
następujące weksle:
1) Weksel na zł. 100.— pł. 30/XI.28, wystawca P. Hepner, 6-go Sierpnia 20, zlecenie Klajnmana;
2) Weksel na zł. 100.— pł. 30|XII.28, wystawca P. Hepner, zlecenie Klajnmana;
3) Weksel na zł. 75.— pł. 23|XI.28, wystawca F. Braczkowska, Nowomiejska 6, zlec. Z. Frydman;
4) Weksel na zł. 279.30, pł. 28|XI.28, wystawca F-ma „R-kord", Piotrkowska 37;
5) Weksel na zł. 50.— pł. 16|XII.28, wystawca D. Lubelczyk, Al. I Maja 38;
6) Weksel na zł. 50.— pł. 22|XII.28, wystawca D. Lubelczyk, Al. I Maja 38;
7) Weksel na zł. 50.— pł. 8|I.29, wystawca Eljasz, Żeromskiego 40, zlecenie Z. Frydman;
8) Weksel na zł. 125.— pł. 15|II.29, wystawca I. D. Grynbaum, Wólczańska 43, żyro Rozenberg;
9) Weksel na zł. 270.— żyrant Fajnmal, pł. Piotrkowska 37;
10) Weksel na zł. 50.— pł. 10|1.29, wystawca E. Margules, ul. 6-go Sierpnia, na zlec. M. Margules.
11) Weksel na zł. 150.— pł. 12|12.28, wystawca Pfefforhorn i Taubes, pł. Sambor, Galicja, zlecenie I. A. Menkes. Weksle zostają unieważnione. 2444

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מעגער-שוואַכע. אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ, עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נ"מ. בעזונדערע וואַרטע צימער פאַר פרויען.
וויזיט 3 זל.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאַרניאַ 15, טעל. 08-31.
היילט גאַנץ פּערנאַכלעסיגטע ציינער- און מאָגען-קראַנקע צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פון ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	8—2 11—10 7—6
ד"ר דזשאַנער הויט און געשלעכטס קר.	2—1 11—10
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פאָלאַק	2—1 8—7
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	5—4 12—10
ד"ר פעפערני פרויען און געבורטס-הילף	6—5 1-11½
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנקהייט. 5-4 נאָ.	2—1
ד"ר וויינבערג אינ. הערץ, לונגען-קר.	7—5½ 1-11
ד"ר סמאָוזאַל רענטגען	6—4 12—10
א. גראַדזענסקי צאָהן-אַרצט	7—5
ג. ראָזעס צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
מיט פאַר הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דיאַגנאָזע, קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּראָפ. ס. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונד

Dr. med.
BRAUN
חאָזינט יעצט
6-טען שערפּיען 1 (בענעדיקטאַ) טעל. 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע נעמט אָן פון 9–11 פריה און פון 5 ביז 8 אָוונד.

Dr. med.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציעל אַרצט פאַר נירען, בלאָזען- און האַרן-קראַנק.
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפּפאַנגט פון 4 – 7 אָוו.

קוואַליפיצירטע
רעפּרעזענטאַנטקעס
צו סוויטערס' ווערט געזוכט ביי ווייסבלום, זגאַדניאַ 2 (אַגראַדאָווע 9), רעכטע אָפ.

א קרעפּטיגער יונגערמאַן געזוכט.
מען ברויכט אַ קרעפּטיגען יונגערמאַן, וואָס זאָל קענען אַרבייטען געוועהנליכע אַרבייט אויך, אז ער זאָל שלאָפען בײַ נאַכט אין געשעפט. אָפּערטען מיט זעהר גוטע רעקאָמענדאַציעס בײַם אַפּצוגעבען אין דער אַדמיניסטראַציע פון דער צײַטונג אונטער „M. A."

שטעפּער-געזעלען,
א ריכטמעהער און אַ מאַשינען ריכטמעהער, ווי אויך לערן-יונגען, באַלד געזוכט. ווערען געזוכט ביים שטעפּער היינריך, קאַמיענאַ 8.

קוואַליפיצירטע
מעדלער
ווערען געזוכט צו נייהען אָבער-וועש, בזשעזשינער 64, ביי פּרושיצקי. עס קען זיין מיט קעסט און לאָזשי. 2441

א מאַשינען-טרייבערין
אויף האַנד ווערט געזוכט
שענקעוויטשאַ 22
ביי דער פירמע
טאַסק און קלאַץ
פּראַנט-געשעפט.

א בעזונדער צימער
אָדער אַן אָרט צו אַרבייטען מעגליך מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג ווערט געזוכט.
צו ערפאַהרען
באַזאַרנאַ 7, וו. 20.

אויף ראַטעס!!!
אויבער-העמדער
און נאַכט-העמדער
פון פּאַפּעלין, זעפיר און אַנדערע שטאָפען
צו בעקומען אין דער ערשטקלאַסיגער פּראַצאָווניע פון
J. WOROBIEJCZYK
41. KILIŃSKIEGO 41

ד"ר א. ס. טענענבוים
וואָלטשאַנסקאַ 4, טעלעפאָן 40-25
אינערליכע קראַנקהייטען
איז צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד. 2170

אַבאָנעמענט-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
נאָכ'ן טעקסט—1 . . . . . 15— 7
. . . 100 . . . 50 . . .

אַבאָנעמענט-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלן אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
...די אַדמיניסטראַציע ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.